

2000-0323
Αρ. 60 673

Τ.Ε.Ι ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΟΥ

ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

με θέμα :

" ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΠΙΣΤΗΣ ΣΤΟ ΔΙΕΘΝΗ ΧΩΡΟ "

Εισηγητής : κ.Ντόβας Δημήτριος.

Σπουδαστής : Χειμώνας Λάμπρος.

ΕΙΣΗΓΗΤΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ
ΠΤΥΧΙΑΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Η πτυχιακή εργασία με θέμα

.....

που εκπονήθηκε από τους:

1.-.....

2.-.....

3.-

διερευνά (εντοπισμός του προβλήματος)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Γ. ΕΡΕΥΝΑ

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Δ. ΚΑΤΑΛΗΚΤΙΚΑ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Ε. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Κατά τη γνώμη μου , το θέμα αντιμετωπίστηκε επαρκώς , η τυπική της μορφή είναι ικανοποιητική και συνεπώς εισηγούμαι την έγκρισή της.

Μεσολόγγι

Ο ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ

.....

ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΠΙΣΤΗΣ
ΣΤΟ ΔΙΕΘΝΗ ΧΩΡΟ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

- I. Γενικά περί αγροτικής πίστης
- II. Τι είναι σύστημα αγροτικής πίστης
- III. Το Raiffeisen σαν Κύριο σύστημα άσκησης αγροτικής πίστης σε συνεταιριστικά πλαίσια
- IV. Προϋποθέσεις για αποτελεσματική αγροτική πίστη

ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΠΙΣΤΗΣ ΣΤΙΣ ΧΩΡΕΣ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΙΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ

- 1 ΒΕΛΓΙΟ
- 2 Δ. ΓΕΡΜΑΝΙΑ
- 3 ΔΑΝΙΑ
- 4 ΟΛΛΑΝΔΙΑ
- 5 ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟ
- 6 ΗΝΩΜΕΝΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ
- 7 ΙΡΛΑΝΔΙΑ
- 8 ΕΛΛΑΔΑ
- 9 ΙΣΠΑΝΙΑ

ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΠΙΣΤΗΣ ΣΕ ΑΛΛΕΣ ΔΥΤΙΚΕΣ ΕΥΡΩΠΑΙΚΕΣ ΧΩΡΕΣ ΕΚΤΟΣ ΕΟΚ

- 1 Η άσκηση της αγροτικής πίστης στην Ελβετία
- 2 Η άσκηση της αγροτικής πίστης στη Σουηδία
- 3 Η άσκηση της αγροτικής πίστης στη Νορβηγία

ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΠΙΣΤΗΣ ΣΤΙΣ ΕΥΡΩΠΑΙΚΕΣ ΚΕΝΤΡΙΚΑ ΚΑΤΕΥΘΥΝΟΜΕΝΕΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΕΣ

- 1 Η άσκηση της αγροτικής πίστης στην Ουγγαρία
- 2 Η άσκηση της αγροτικής πίστης στην Πολωνία
- 3 Η άσκηση της αγροτικής πίστης στην Γιουγκοσλαβία
- 4 Η άσκηση της αγροτικής πίστης στην Βουλγαρία

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

I. Γενικά περί αγροτικής πίστης

Η αγροτική πίστη, σύμφωνα με τις νεώτερες αλλά και μερικές παλαιότερες αντιλήψεις, θεωρείται εργαλείο αγροτικής ανάπτυξης. Φυσικά το κρίσιμο στοιχείο για την αγροτική ανάπτυξη τόσο στις υπό ανάπτυξη χώρες όσο και στις ανεπτυγμένες είναι η εφαρμογή καινοτομιών, έτσι η αγροτική πίστη συντελεί στο να κατευθύνει κεφάλαια από άλλους τομείς προς την γεωργία.

Σύμφωνα με άλλες απόψεις, η αγροτική πίστη θεωρείται μηχανισμός μεταφοράς εισοδήματος με σκοπό την σμίκρυνση των ανισοτήτων μεταξύ εισοδημάτων από αγροτικές δραστηριότητες αφενός και από άλλες αφετέρου.

Υπάρχουν βέβαια και διαφορετικές απόψεις για την αγροτική πίστη, ότι δηλαδή, παρέχεται η δυνατότητα στους αγρότες να παράγουν, ώστε το τελικό τους προϊόν να γίνεται αντικείμενο εκμετάλλευσης από τα ίδια πρόσωπα που κορηγούν την αγροτική πίστη. Το τελευταίο όμως ισχύει στις περιπτώσεις όπου δεν υπάρχουν εθνικά ή δημόσια ή συνεταιριστικά πιστωτικά ιδρύματα.

Τέλος, σύμφωνα με άλλες νεώτερες απόψεις, η αγροτική πίστη αφεαυτής δεν είναι αρκετή για την αγροτική ανάπτυξη αλλά εκείνο που χρειάζεται είναι ένα πακέτο υπηρεσιών, στο οποίο θα περιλαμβάνεται και η πίστη.

Η αγροτική πίστη κρίνεται επιτυχημένη εάν μπορεί να συνδυάζει τις εξής ιδιότητες:

- α. παραγωγικότητα
- β. ολοκλήρωση
- γ. χαμηλό κόστος

II. Τι είναι σύστημα αγροτικής πίστης

Πρώτα απ'όλα θα πρέπει να δοθεί ο ορισμός της αγροτικής πίστης. Υπάρχουν πολλοί ορισμοί, αλλά ο ορισμός που δίνει ο Α. Boyaroglou, 1932, φαίνεται ότι ικανοποιεί περισσότερο τους στόχους αυτής της έρευνας.

Σύμφωνα μ'αυτόν, λοιπόν, αγροτική πίστη είναι "η πίστη, που στόχο έχει να κορηγήσει με κάθε δυνατή μορφή στην αγροτική οικονομία τα κεφάλαια, που χρειάζεται για τη λειτουργία της".

Στη διεθνή και ελληνική βιβλιογραφία, φυσικά, απαντούνται πολλοί ορισμοί της αγροτικής πίστης, που κατά το μάλλον και ήττον εντάσσονται στον προηγούμενο. Εκείνο, όμως, που συστηματικά απουσιάζει είναι ο ορισμός του συστήματος αγροτικής πίστης. Φυσικά, κάθε χώρα, που εξετάζεται στην παρούσα μελέτη θεωρείται ότι έχει το δικό της σύστημα αγροτικής πίστης.

Για τους σκοπούς της εργασίας αυτής, ως σύστημα αγροτικής πίστης θα νοείται το σύνολο των υπηρεσιών και μηχανισμών, κρατικών, ιδιωτικών, συνεταιριστικών σε εθνικό, περιφερειακό ή τοπικό επίπεδο, που αποβλέπουν στις διαδικασίες οργάνωσης ή διευκόλυνσης για την εφαρμογή της αγροτικής πίστης.

Ετσι, σύμφωνα με τον παραπάνω ορισμό, μπορεί να διακριθούν τέσσερις κατηγορίες αγροτικών συστημάτων:

- Κρατικό σύστημα αγροτικής πίστης
- Συνεταιριστικό σύστημα αγροτικής πίστης
- Ελεύθερο σύστημα αγροτικής πίστης
- Μικτό σύστημα αγροτικής πίστης

Στο κρατικό σύστημα αγροτικής πίστης, η χρηματοδότηση της γεωργίας γίνεται ή από πιστωτικά ιδρύματα, τα οποία ελέγχονται άμεσα ή έμμεσα από το κράτος ή κατευθύνονται από τον κρατικό προϋπολογισμό. Στις περιπτώσεις αυτές είναι εύκολη η χρησιμοποίηση της αγροτικής πολιτικής. Αυτό, βέβαια, δεν είναι απόλυτο. Το κρατικό σύστημα αγροτικής πίστης εξυπηρετεί κυρίως τους σκοπούς της αγροτικής πολιτικής, όταν εντάσσεται σε καθεστώς ελεύθερης οικονομίας.

Αλλα γνωρίσματα του κρατικού συστήματος αγροτικής πίστης είναι οι άμεσες σχέσεις της κεντρικής εξουσίας με τη διοίκηση του πιστωτικού οργάνου, που είναι επιφορτισμένο με τη χρηματοδότηση της γεωργίας. Δηλαδή, η διοίκηση Γεωργικής ή Αγροτικής Τράπεζας, σ'ένα κρατικό σύστημα, οφείλει να προσαρμόζεται στα δεδομένα του κυβερνητικού προγράμματος. Η κρατική εποπτεία των πιστωτικών ιδρυμάτων, που χρηματοδοτούν τη γεωργία, ανήκει άλλοτε στο Υπουργείο Οικονομικών και άλλοτε στο Υπουργείο Γεωργίας. Η Κεντρική Τράπεζα παίζει, επίσης, ρόλο σημαντικό στις χρηματοδοτήσεις των γεωργικών πιστωτικών ιδρυμάτων. Και τούτο γιατί, στα κρατικά συστήματα αγροτικής πίστης, από τη φύση τους, οι Αγροτικές Τράπεζες θεωρούνται ότι συμβάλλουν σε κάποια κοινωνική εξισορρόπηση και έτσι ο μη κερδοσκοπικός τους χαρακτήρας δημιουργεί ανάγκες εξωτερικής χρηματοδότησης, πράγμα, όμως, που εντείνει τη συνεχή εξάρτησή τους. Συγχρόνως, δηλαδή, ως αγροτικές τράπεζες υπόκεινται στους κανόνες του τραπεζικού συστήματος, που κατά κανόνα ελέγχεται από την Κεντρική Τράπεζα.

Το συνεταιριστικό σύστημα αγροτικής πίστης είναι το πλέον διαδομένο σ'ολόκληρο τον κόσμο. Απαντάται τόσο στις καπιταλιστικά αναπτυγμένες χώρες π.χ. ΗΠΑ, Ιαπωνία, αλλά και στις χώρες της Δυτικής Ευρώπης, όσο και στις σοσιαλιστικές χώρες (Πολωνία) και κατά κανόνα σε υπό ανάπτυξη χώρες.

Σε αντίθεση με το κρατικό σύστημα, στο συνεταιριστικό ο έλεγχος και η περιουσία των φορέων άσκησης αγροτικής πίστης ανήκει στους συνεταιρισμούς. Η λήψη αποφάσεων γίνεται καθαρά με κριτήρια, που εξυπηρετούν τα συμφέροντα αυτών, που συμμετέχουν στην τραπεζική συνεταιριστική οργάνωση. Η διοίκηση των Συνεταιριστικών Τραπεζών δε διορίζεται, όπως στις περιπτώσεις του κρατικού συστήματος, αλλά ελέγχεται με δημοκρατικές διαδικασίες, που υπαγορεύονται από τις βασικές αρχές του συνεργατισμού. Αξιοσημείωτο είναι ότι, όσο πιο ανεπτυγμένη οικονομικά είναι μία κοινωνία, τόσο περισσότερο επιτυχημένος είναι ο θεσμός της συνεταιριστικής αγροτικής πίστης.

Στο ελεύθερο σύστημα αγροτικής πίστης παρατηρείται έλλειψη τόσο εξειδικευμένης κρατικής αγροτικής τράπεζας, όσο και συνεταιριστικού πιστωτικού ιδρύματος. Αν και τέτοιο αμιγές σύστημα αγροτικής πίστης είναι σπάνιο, όμως έχει θεωρητική αξία, γιατί σε πολλές χώρες η αγροτική πίστη - τουλάχιστον για ορισμένους τομείς της γεωργίας - εντάσσεται πλήρως στον ανταγωνισμό και χρηματοδοτείται επί ίσοις όροις. Ελεύθερο σύστημα αγροτικής πίστης προβλέπεται, βέβαια, και στις διατάξεις της 2ης συντονιστικής οδηγίας της ΕΟΚ, που αφορά τα πιστωτικά ιδρύματα, καθώς και στις διακηρύξεις της περεστρόικα στην ΕΣΣΔ. Βέβαια, όπως προαναφέρθηκε, το ελεύθερο σύστημα δεν πρόκειται να εφαρμοσθεί ούτε στις χώρες της ΕΟΚ ούτε στα κράτη της ΚΟΜΕΚΟΝ, για διαφορετικούς, σε κάθε περίπτωση, λόγους. Στις περισσότερες μεν χώρες της ΕΟΚ εφαρμόζεται με επιτυχία το συνεταιριστικό σύστημα, ενώ για τις σοσιαλιστικές χώρες υπάρχει η τάση να θεωρείται (όχι λίγες φορές) η χρηματοδότηση της γεωργίας δωρεάν κρατική επιχορήγηση.

Στο ελεύθερο σύστημα οι σχέσεις κράτους και φορέων άσκησης της αγροτικής πίστης διέπονται από τους ίδιους κανόνες, που διέπουν και τους υπόλοιπους φορείς του χρηματοπιστωτικού συστήματος. Συνήθως η αγροτική πίστη εντάσσεται ως τμήμα ή διεύθυνση σε κάποια ή κάποιες τράπεζες, χωρίς να υπάρχει εξειδίκευση ολόκληρης της τράπεζας.

Εκείνο που πρέπει να τονισθεί, όμως, είναι ότι και στα ελεύθερα συστήματα αγροτικής πίστης, υπάρχουν νομοθετικές διατάξεις, που ρυθμίζουν την άσκησή της.

Το πλέον συνηθισμένο σύστημα αγροτικής πίστης είναι το μικτό, όπου συνδυάζεται κυρίως το συνεταιριστικό και το ελεύθερο σύστημα. Σ' αυτό τείνουν όλες οι προσπάθειες φιλελευθεροποίησης της τραπεζικής πολιτικής. Όμως, δεν είναι ασυνήθιστα συστήματα τα μικτά, με συνδυασμό κρατικού και συνεταιριστικού (π.χ. Βέλγιο).

Η διάκριση των συστημάτων στις 4 προηγούμενες κατηγορίες δεν σημαίνει ότι εξαντλεί την ποικιλία. Αποτελεί μια γενική κατάταξη, που διευκολύνει τη μελέτη των συστημάτων αγροτικής πίστης από το κρατικό ως το ελεύθερο σύστημα. Στο συνεταιριστικό σύστημα αγροτικής πίστης θα πρέπει να ενταχθεί και το Raiffeisen, που αναλύεται ακολούθως.

III. Το Raiffeisen σαν Κύριο σύστημα άσκησης αγροτικής πίστης σε συνεταιριστικά πλαίσια

Σε πολλές χώρες της Δυτικής Ευρώπης, η αγροτική πίστη ασκείται από Γεωργικούς Πιστωτικούς Συνεταιρισμούς τύπου RAIFFEISEN ή όπως καλούνται στην Ομοσπονδιακή Γερμανία "Ταμεία RAIFFEISEN".

Ο F. RAIFFEISEN (1818-1888) ήταν Δήμαρχος του χωριού Weyerbush της περιοχής Ρήνου. Ίδρυσε τον πρώτο συνεταιρισμό το 1846, προκειμένου να χρησιμοποιηθεί η δύναμη της συλλογικής προσπάθειας. Ακολούθησαν και άλλοι συνεταιρισμοί χωρίς, όμως, οικονομικό χαρακτήρα. Αλλά οι πιεστικές ανάγκες αυτής της περιόδου συνέβαλαν στο να εξελιχθούν αυτοί οι συνεταιρισμοί σε μικρές αγροτικές τράπεζες. Δηλαδή, οι αγρότες ή άλλοι κάτοικοι της περιοχής του συνεταιρισμού καταθέτουν τις αποταμιεύσεις τους στον τοπικό συνεταιρισμό, ο οποίος τις διαθέτει σε άλλους αγρότες, που έχουν ανάγκη κεφαλαίων. Σε περίπτωση που ένας συνεταιρισμός έχει πλεόνασμα ή έλλειμμα, προσφεύγουν στο κεντρικό ταμείο ή στις Συνεταιριστικές Υποθηκικές Τράπεζες, όπου καταθέτουν το πλεόνασμα ή αναλαμβάνουν τα κεφάλαια, που έχουν ανάγκη.

Οι πιστωτικοί συνεταιρισμοί τύπου RAIFFEISEN ασκούν τόσο τη βραχυπρόθεσμη, όσο και μεσομακροπρόθεσμη αγροτική πίστη. Όσον αφορά στη βραχυπρόθεσμη, ανοίγεται για κάθε παραγωγό πίστωση σε τρεχούμενο λογαριασμό και τα ποσά αναλαμβάνονται με έκδοση επιταγών είτε για καλλιεργητικές ανάγκες είτε για αντιμετώπιση των οικογενειακών του αναγκών.

Το χαρακτηριστικό γνώρισμα των Ταμείων RAIFFEISEN είναι η ευθύνη που αναπτύσσουν για την καλή τοποθέτηση των διαθέσιμων κεφαλαίων.

IV. Προϋποθέσεις για αποτελεσματική αγροτική πίστη

Σύμφωνα με τις απόψεις του Darío B. Brossard, για να είναι αποτελεσματικό ένα σύστημα αγροτικής πίστης, θα πρέπει να έχει τις εξής προϋποθέσεις:

- α. Υπαρξη προγράμματος οικονομικής ανάπτυξης και πολιτικής στη συγκεκριμένη χώρα που εφαρμόζεται. Μέρος του προγράμματος αυτού, φυσικά θα αναφέρεται στην αγροτική ανάπτυξη, που θα περικλείει και την απαιτούμενη αγροτική πίστη.
- β. Υπολογισμός του συνολικού κεφαλαίου για οικονομική ανάπτυξη και του μεριδίου, που θα κατευθυνθεί στη γεωργία.
- γ. Αποφάσεις για τους τρόπους εξεύρεσης των απαιτούμενων κεφαλαίων.

Αν και οι παραπάνω προϋποθέσεις είναι κοινοτυπία, παρόλα αυτά οδηγούν στα εξής συμπεράσματα:

1. Η αγροτική πίστη δεν αποτελεί κάποια πολιτική απομονωμένη από τις λοιπές αναπτυξιακές διαδικασίες της οικονομίας. Αποτελεί μέσο πολιτικής και ταυτόχρονα μία διαδικασία, που έχει πολύ στενές σχέσεις με το γεωργικό προγραμματισμό της χώρας για την επίτευξη του επιθυμητού στόχου.
2. Η χρηματοδότηση, που διατίθεται μέσω της αγροτικής πίστης στη γεωργία, δεν είναι απεριόριστη, καθώς και άλλοι τομείς της οικονομίας διεκδικούν το μερίδιό τους. Η ευημερία ενός λαού δεν εξαρτάται μόνο από τη γεωργική ανάπτυξη, παρόλο ότι ο γεωργικός τομέας παρέχει τα απαραίτητα εφόδια για την κάλυψη των διατροφικών αναγκών και, επομένως, εξασφαλίζει την ανεξαρτησία του. Κατά συνέπεια, με την κατάρτιση του γενικού χρηματοδοτικού προγράμματος της οικονομίας ο γεωργικός τομέας δεν είναι εκείνος, που χρηματοδοτείται, κατά κανόνα, γενναιόδωρα.
3. Η διαδικασία της συσσώρευσης κεφαλαίων εντός του αγροτικού τομέα δεν εξαρτάται μόνο από τα δάνεια και από υιοθέτηση νέας τεχνολογίας. Η αποταμίευση θα πρέπει να ενθαρρύνεται και να αποτελεί ενεργητικό μέρος στην άσκηση της αγροτικής πίστης.

4. Η αγροτική πίστη, από μόνη της, δε λύνει προβλήματα. Για την ευημερία του αγροτικού τομέα χρειάζεται μία συνολική προσέγγιση, όπως υπηρεσίες συμβούλων για βελτιωμένες παραγωγές και παραγωγικότητα, τρόπο marketing, οργανώσεις παραγωγών. Όλα αυτά είναι αλληλοεξαρτημένα και θα πρέπει να παρέχονται "πακέτο" προς το δανειζόμενο.
5. Στις περισσότερες αναπτυσσόμενες χώρες οι κυβερνήσεις ενισχύουν χρηματοδοτικά την αγροτική πίστη και φροντίζουν για την επέκτασή της, ώστε να καλύπτει, όσο το δυνατό, περισσότερα προγράμματα του αγροτικού χώρου.
6. Η αγροτική πίστη, σε χώρες όπου υπάρχουν αγροτικά πιστωτικά ιδρύματα, θεωρείται δημόσια υπηρεσία παρά το γεγονός ότι τα ιδρύματα αυτά είναι κερδοσκοπικοί οργανισμοί.
7. Η αγροτική πίστη πρέπει να συνδυάζεται με την ανάπτυξη του συνεταιριστικού κινήματος, του marketing των αγροτικών προϊόντων και άλλων υπηρεσιών, σε σχεδιασμό μεγάλων έργων, όπως είναι τα αρδευτικά ή ο αναδασμός.
8. Η κυβερνητική αγροτική πολιτική θα πρέπει να συμπληρώνει τις υφιστάμενες υπηρεσίες αγροτικής πίστης, για την καλύτερη αξιοποίηση, εκ μέρους των δανειζομένων, των διαθέσιμων κεφαλαίων και το κυριότερο, να διευκολύνει την επικοινωνία τους με τα πρακτορεία αγροτικής πίστης.
9. Προϋπόθεση επιτυχίας του προγράμματος αγροτικής πίστης είναι η συνεχής επαγγελματική εκπαίδευση του προσωπικού και των φορέων, που εμπλέκονται σ'αυτήν, όπως στελέχη συνεταιρισμών και αγροτικών συλλόγων.
10. Το επιτόκιο, που χορηγείται από τα πιστωτικά ιδρύματα, δε θα πρέπει να είναι χαμηλότερο από το επιτόκιο άντλησης κεφαλαίων.
11. Ένα αποτελεσματικό ίδρυμα αγροτικής πίστης πρέπει να βρίσκεται κοντά στον αγρότη.
12. Οι ασφάλειες, που θα απαιτεί η τράπεζα ή το ίδρυμα που ασκεί την πίστη, θα πρέπει να είναι μέσα στις δυνατότητες του αγρότη και να βασίζεται κυρίως στην αποτελεσματικότητα της κατάλληλης επίβλεψης και των τεχνικών συμβουλών.

13. Στις περιπτώσεις όπου υπάρχει κρατική Αγροτική Τράπεζα και άλλες τράπεζες, που ασκούν επίσης αγροτική πίστη, δε θα πρέπει να υπάρχει ανταγωνισμός, αλλά αντίθετα, θα πρέπει να υπάρχει κάποιος συντονισμός, ώστε να ενισχύεται το σύστημα αγροτικής πίστης της χώρας.
14. Αν είναι δυνατόν, η αγροτική πίστη να παρέχεται σε είδος προς τους μικρούς και χωρίς εμπειρία αγρότες.
15. Κάθε Αγροτική Τράπεζα ή Ίδρυμα, ανεξάρτητα εάν είναι ιδιωτικό ή δημόσιο, θα πρέπει να διαθέτει μία ειδική μονάδα έρευνας και μελέτης, τα αποτελέσματα της οποίας θα αποτελούν τη βάση για χάραξη πολιτικής, προγραμματισμού και περιοδικής αποτίμησης.
16. Ο καλύτερος έλεγχος για ένα αποτελεσματικό σύστημα αγροτικής πίστης είναι ο βαθμός προώθησης της αγροτικής ανάπτυξης, αύξησης του διαθέσιμου κεφαλαίου και η αποτελεσματική χρήση της αγροτικής εργασίας. Είναι το σύστημα που επιδιώκει την ποιοτική βελτίωση και την τεχνολογική πρόοδο, ενθαρρύνοντας τη χρήση καλύτερων τεχνικών καλλιέργειας και εκτροφής ζώων και επιβοηθώντας την καλύτερη οργάνωση αγροτών σε σχήματα αποτελεσματικά.

Βέβαια θα πρέπει να τονισθεί, ότι η επιτυχία ενός συστήματος αγροτικής πίστης, σε οποιαδήποτε χώρα, εξαρτάται από τη θετική στάση της πολιτείας απέναντι στην αγροτική ανάπτυξη και την υγιή αγροτική πίστη.

Αυτές οι προϋποθέσεις έχουν σχέση περισσότερο με συστήματα αγροτικής πίστης σε υποανάπτυκτες και αναπτυσσόμενες χώρες, παρά σε ανεπτυγμένες.

Η πίστη στους αγρότες συμβάλλει στη μετατροπή της αγροτικής οικονομίας από τη μορφή, που παράγει προϊόντα για συντήρηση των αγροτών στην εμπορευματοποίησή της, δηλαδή, στην παραγωγή για την αγορά.

ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΠΙΣΤΗΣ ΣΤΙΣ ΧΩΡΕΣ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΙΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ

1. ΒΕΛΓΙΟ

1.1 Τραπεζικό σύστημα

Σύμφωνα με τη νομοθεσία της χώρας (άρθρο 1 του τραπεζικού νόμου 1935) όλα τα ιδρύματα, που κατ'εξακολούθηση δέχονται καταθέσεις όψεως ή προθεσμίας για διάστημα τουλάχιστον 2 ετών, με σκοπό τη διάθεση αυτών των καταθέσεων για άσκηση πίστης ή επενδύσεων, υπόκεινται στο βελγικό τραπεζικό νόμο. Εξαιρούνται από τον παραπάνω νόμο τα δημόσια χρηματοδοτικά ιδρύματα, όπως η Εθνική Τράπεζα του Βελγίου, το Ταμείο Προεξοφλήσεων και Εγγυήσεων, το Γενικό Ταμείο Αποταμιεύσεων και Συντάξεων, η Εθνική Εταιρεία Βιομηχανικής Πίστης και μεταξύ πολλών άλλων, το Εθνικό Ινστιτούτο Αγροτικής Πίστης (INCA).

Όλα αυτά τα ιδρύματα υπόκεινται σε άλλη νομοθεσία, όπως άλλωστε και τα ιδιωτικά αποταμιευτικά ιδρύματα (π.χ. υποθηκικές επενδυτικές εταιρείες).

Περιγραφή του συστήματος

Τα ιδρύματα που υπόκεινται στον τραπεζικό νόμο, πριν αρχίσουν τις δραστηριότητές τους, είναι υποχρεωμένα να εγγράφονται από την Τραπεζική Επιτροπή (Commission Bancaire) στον κατάλογο της, τον οποίο εκδίδει κάθε χρόνο. Φυσικά, η εγγραφή πραγματοποιείται μόνο, εφόσον ικανοποιούνται όλα τα απαραίτητα κριτήρια για την ίδρυση ενός τραπεζικού ιδρύματος. Είναι επόμενο, λοιπόν, το γεγονός ότι η Επιτροπή έχει δικαίωμα αποδοχής ή απόρριψης ενός ιδρύματος. Προβλέπεται, φυσικά, το δικαίωμα προσφυγής στον Υπουργό Οικονομικών.

Χαρακτηριστικό του βελγικού τραπεζικού συστήματος είναι το δικαίωμα του Υπουργού Οικονομικών, να εισηγείται στο στέμμα το διορισμό κυβερνητικού εκπροσώπου στις τέσσερις μεγαλύτερες τράπεζες. Καθήκοντα του εκπροσώπου είναι η συμμετοχή του στο Δ.Σ. της τράπεζας και υπενθύμιση της κυβερνητικής πολιτικής και γενικότερα του δημοσίου συμφέροντος.

ΕΛΕΓΧΟΙ

Η πλέον πρόσφατη νομοθεσία για τον τραπεζικό έλεγχο είναι του 1980. Σύμφωνα, λοιπόν, μ'αυτήν, η Επιτροπή διορίζει ένα ή περισσότερους ελεγκτές για περίοδο τριών ετών με δικαίωμα ανάκλησης. Η μισθοδοσία των ελεγκτών γίνεται από την Επιτροπή. Με τον ίδιο νόμο του 1980, η Επιτροπή υποχρεούται να πληροφορεί τον Υπουργό Οικονομικών, αν πιστεύει ότι κάποια τράπεζα φοροδιαφεύγει.

Κάθε τράπεζα υπόκειται στον έλεγχο της Επιτροπής, η οποία δικαιούται να λαμβάνει γνώση κάθε εγγράφου, για να διαπιστώνει τη νομιμότητα των πράξεων της και την ακρίβεια των δημοσιευμένων ισολογισμών και καταστάσεων της. Επίσης, η Επιτροπή μπορεί να εξουσιοδοτεί την Κεντρική Τράπεζα του Βελγίου, να διενεργεί κάθε έλεγχο για λογαριασμό της.

Προϋποθέσεις για Άδεια Λειτουργίας

Νομικός Τύπος

Μία τράπεζα πρέπει να έχει τη μορφή ανώνυμης εταιρείας. Απαγορεύεται η ίδρυση τράπεζας από ένα άτομο.

Ελάχιστο Κεφάλαιο

Οριστικά καταβλημένο τουλάχιστον 50 εκατομμύρια βελγικά φράγκα.

Προσόντα Διοίκησης

Πρόσωπα καλής φήμης και ικανά. Αποκλείονται από τη διοίκηση της τράπεζας πρόσωπα, τα οποία έχουν κηρυχθεί σε πτώχευση ή έχουν καταδικαστεί σε φυλάκιση τριών μηνών και πάνω.

Νομισματικό καθεστώς

Το κύριο όργανο για την εφαρμογή της νομισματικής πολιτικής είναι η Εθνική Τράπεζα του Βελγίου (Κεντρική Τράπεζα). Παίζει σημαντικό ρόλο στο νομισματοπιστωτικό έλεγχο και έμμεσα επηρεάζει το επίπεδο των επιτοκίων.

1.2 Η άσκηση της αγροτικής πίστης στο Βέλγιο

Η αγροτική πίστη στο Βέλγιο ασκείται κυρίως από 4 ειδικευμένους οργανισμούς, από τους οποίους οι τρεις έχουν δημόσιο ή ημιδημόσιο χαρακτήρα.

Το Εθνικό Ινστιτούτο Αγροτικής Πίστης (INCA)

Το Εθνικό Ινστιτούτο Αγροτικής Πίστης (Institut National de Credit Agricole), που είναι νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου, συστάθηκε με νόμο, για να επιβοηθήσει και να συμπληρώσει την άσκηση της αγροτικής πίστης. Το INCA αντιπροσωπεύεται σ'ολόκληρη τη χώρα και σκοπός τους, είναι η παροχή πληροφοριών και ο έλεγχος της χρησιμοποίησης των κεφαλαίων. Επίσης, χορηγεί δάνεια, τόσο σε μεμονωμένους καλλιεργητές, όσο και σε συνεταιρισμένους. Αντικειμενικός στόχος του INCA είναι η βοήθεια, άμεση ή έμμεση, στην άσκηση της αγροτικής πίστης. Συγκεκριμένα, συναινεί ή εγγυάται για το σύνολο των πιστώσεων στους αγρότες είτε για δάνεια προσωπικά ή με υποθήκη. Παρακολουθεί και παρεμβαίνει στην άσκηση της αγροτικής πίστης είτε αυτή γίνεται σε νομικά πρόσωπα ή δημόσιες και ιδιωτικές εταιρείες, οι οποίες ασκούν μία δραστηριότητα, που έχει σχέση με τη γεωργία υπό την ευρεία της έννοια.

Εξάλλου στο INCA είναι υπόλογο το FIA (Fond d' Investissement Agricole), δηλαδή, το Γεωργικό Ταμείο Επενδύσεων.

Γεωργικό Ταμείο Επενδύσεων (FIA)

Το FIA ιδρύθηκε το 1961 με κρατική επιχορήγηση και η διαχείρησή του ανήκει στο Υπουργείο Γεωργίας. Κύριος σκοπός του είναι η μείωση των επιτοκίων, που χορηγούνται στη γεωργία, προκειμένου να βοηθηθεί η βέλγικη αγροτική οικονομία, ώστε να προσαρμοσθεί στις νέες εξελίξεις, να γίνουν οι απαραίτητες επενδύσεις, να διευκολυνθεί η μετατροπή των εκμεταλλεύσεων, η εγκατάσταση νέων γεωργών και η μεταποίηση και εμπορία των αγροτικών προϊόντων προς όφελος των παραγωγών. Προκειμένου να παρέμβει το FIA, απαιτείται συναίνεση του INCA.

Το Ταμείο Αποταμιεύσεων και Συντάξεων (CAISSE GENERALE D' EPARGNE ET DE RETRAITE - CGER), το οποίο, εκτός από τις γενικές τραπεζικές εργασίες, δίνει προτεραιότητα στη χρηματοδότηση της αγροτικής οικονομίας. Μεταξύ του CGER και των αγροτών παρεμβαίνουν τα Αγροτικά Λογιστήρια (COMPTOIRS AGRICOLES), τα οποία είναι νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου, με απεριόριστη ευθύνη. Η αμοιβή των αγροτικών λογιστηρίων είναι η προμήθεια και αποτελεί την πληρωμή για τη διαμεσολάβηση και τον έλεγχο της φερεγγυότητας των παραγωγών κλπ.

Σημειώνεται ότι το CGER χορηγεί δάνεια λήξεως, πέραν του έτους και διάρκειας όχι μεγαλύτερης των 20 ετών.

Η εταιρεία Εθνικής Γης (SOCIETE NATIONALE TERRIENNE - SNT), η οποία χρηματοδοτεί την αγορά προσωπικών (μικρών) ιδιοκτησιών, χορηγεί πιστώσεις για αναδασμούς και εγγειοβελτιώσεις, καθώς και δάνεια με υποθήκη για αγορά, αλλά επίσης και δάνεια για εκσυγχρονισμό αγροτικών εκμεταλλεύσεων.

Αγροτικός Τραπεζικός Οργανισμός (CERA)

Ο μόνος ιδιωτικός αγροτικός τραπεζικός οργανισμός τύπου RAIFFEISEN είναι η CERA (CENTRALE RAIFFEISENKAS VAN DE BELGISCHE BOERENBOND), που είναι συνεταιριστική οργάνωση. Δηλαδή, υπάρχουν τα Περιφερειακά Ταμεία (CAISSES REGIONALES) και τα τοπικά (CAISSES LOCALES).

Με νόμο του 1934 τα τοπικά και περιφερειακά Ταμεία έχασαν την απόλυτη αυτονομία τους και λειτουργούν σήμερα ως υποκαταστήματα της CERA. Με τον ίδιο νόμο η απεριόριστη, ως τότε, ευθύνη των μελών περιορίστηκε μέχρι του ποσού της συνεταιριστικής μερίδας.

Η CERA χορηγεί βραχυπρόθεσμα δάνεια, δάνεια για ίδρυση εκμετάλλευσης και μακροπρόθεσμα ενυπόθηκα δάνεια.

Το 1960 ιδρύθηκε ένα δίκτυο Αποταμιευτικών Τραπεζών, προκειμένου να διευκολυνθεί το έργο της CERA με την εποπτεία και την πρωτοβουλία του INCA.

Η CERA το 1986 έγινε μέλος του UNICO GROUP και έτσι οι δραστηριότητες της επεκτάθηκαν στη διεθνή χρηματαγορά.

Τέλος, αγροτική πίστη στο Βέλγιο ασκούν και οι λοιπές Εμπορικές Τράπεζες και, μάλιστα, απολαμβάνουν των πλεονεκτημάτων του F.I.A., δηλαδή της επιδότησης επιτοκίου στις περιπτώσεις, που η πίστη διενεργείται για την ανάπτυξη της αγροτικής οικονομίας.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. ΓΕΩΡ. ΓΡΑΜΜΑΤΟΠΟΥΛΟΣ, Η Αγροτική πίστη στη Α. Ευρώπη, Αθήνα 1964
2. ΓΕΩΡ. ΖΑΒΒΟΣ, Η πολιτική της ΕΟΚ στο Τραπεζικό τομέα. Δελτίο Ένωσης Ελληνικών Τραπεζών, τεύχος 17-18, Αθήνα 1988.
3. Β. ΜΑΝΙΑΤΗ-ΛΑΜΠΡΟΠΟΥΛΟΥ, Η Αγροτική πίστη στις χώρες της ΕΟΚ, Δ/νση Μελετών κ' Προβλεψών, Αθήνα 1980
4. Ν. ΚΟΛΥΜΒΑΣ, Αγροτική πίστη κ' πιστωτικοί συνεργασμοί στα πλαίσια της ΕΟΚ, Αθήνα 26.1.84
5. Α. ΧΑΤΖΗΑΝΤΩΝΙΟΥ, Συστήματα Αγροτικής πίστης στο διεθνή χώρο, ΑΤΕ, Αθήνα 1990

2. Δ. ΓΕΡΜΑΝΙΑ

2.1 Τραπεζικό σύστημα

Σύμφωνα με τον τραπεζικό νόμο του 1961, πιστωτικός οργανισμός θεωρείται η επιχείρηση, που ενεργεί τραπεζικές συναλλαγές και έχει ιδρυθεί και οργανωθεί γι' αυτόν το σκοπό. Ειδική νομοθεσία προβλέπει ποιές θεωρούνται τραπεζικές συναλλαγές και συντάσσεται, γι' αυτό ο κατάλογος. Ο Ομόσπονδος Υπουργός Οικονομικών μπορεί να μεταβάλλει τον κατάλογο.

Το FBSO (ΟΜΟΣΠΟΝΔΟ ΕΠΟΠΤΙΚΟ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟ ΓΡΑΦΕΙΟ) είναι επιφορτισμένο με τον έλεγχο και την εποπτεία των πιστωτικών ιδρυμάτων, όπως προβλέπει η νομοθεσία του 1961 και οι μετέπειτα αναθεωρήσεις, ειδικότερα του Μαρτίου 1976. Αποτελεί ανεξάρτητη ομόσπονδη επιβλέπουσα αρχή, με πρόεδρο που διορίζεται από την ομοσπονδιακή κυβέρνηση.

Περιγραφή του συστήματος

Η Εποπτεία του τραπεζικού συστήματος ανήκει στο FBSO σε συνεργασία με την Deutsche Bundesbank. Όμως, είναι δυνατόν κάποιο πιστωτικό ίδρυμα να ελέγχεται και από άλλες κυβερνητικές υπηρεσίες, χωρίς αυτό να συνεπάγεται απαλλαγή του από την εποπτεία του FBSO. Κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο, που προτίθεται να ιδρύσει τράπεζα, θα πρέπει να έχει τη γραπτή άδεια του FBSO. Η άδεια, συνήθως, δίνεται με τις προϋποθέσεις, που προβλέπονται στον τραπεζικό νόμο. Άρνηση άδειας είναι δυνατή στην περίπτωση, που δεν τηρείται η αρχή των τεσσάρων ματιών, δηλαδή, τουλάχιστον δύο πλήρως απασχολούμενων Διευθυντών. Αποκλείεται με άλλα λόγια η ίδρυση τράπεζας από ένα μόνο ιδιοκτήτη. Άλλοι λόγοι άρνησης άδειας είναι, όταν δεν εξασφαλίζονται επαρκή κεφάλαια ή όταν τα προσόντα των προταθέντων Διευθυντών δεν είναι ικανοποιητικά.

Το κόστος λειτουργίας του FBSO καλύπτεται κατά 90% από τον τραπεζικό κλάδο και το υπόλοιπο από τον ομοσπονδιακό προϋπολογισμό. Υπάρχει δυνατότητα, χωρίς, όμως, να έχει εφαρμοστεί από το 1976, το FBSO να ρυθμίζει διοικητικά τους όρους δανεισμού, δηλαδή, τα επιτόκια χορηγήσεων και καταθέσεων, τις προμήθειες κλπ.

Ελεγχοι

Οι τράπεζες είναι υποχρεωμένες να υποβάλλουν τους ισολογισμούς τους, συνοδευόμενους από το λογαριασμό αποτελεσμάτων χρήσης, στο FBSO και στην Deutsche Bundesbank. Επιπλέον πρέπει να δημοσιεύσουν τα στοιχεία, που απαιτεί ο κανονισμός του Υπουργείου Δικαιοσύνης, ο σχετικός με τις εμπορικές εταιρείες. Ο τύπος και το περιεχόμενο των μηνιαίων λογιστικών καταστάσεων, που πρέπει να δημοσιεύονται, έχει καθοριστεί από την Deutsche Bundesbank. Ο διορισμός εσωτερικού ελεγκτή γίνεται από το ίδιο το πιστωτικό ίδρυμα, με την υποχρέωση να γνωστοποιηθεί στο FBSO εντός μηνός και το τελευταίο έχει δικαίωμα, προκειμένου να επιτευχθεί ο σκοπός του ελέγχου, να ζητήσει αλλαγή ελεγκτή.

Προϋποθέσεις για Άδεια Λειτουργίας

Νομικός τύπος

Η Δημόσια Εταιρεία περιορισμένης ευθύνης ή ιδιωτική ΕΠΕ ή Ετερόρρυθμος Εταιρεία με μετοχές κλπ.

Είναι δυνατή η αλλαγή της νομικής μορφής ενός τραπεζικού ιδρύματος, με την προϋπόθεση της άμεσης ανακοίνωσης στο FBSO και στην Deutsche Bundesbank.

Ελάχιστο κεφάλαιο

Ο νόμος δίνει το δικαίωμα στο FBSO να αρνείται την έκδοση άδειας σε περίπτωση μη επάρκειας κεφαλαίων. Δεν καθορίζεται, όμως, το ύψος των επαρκών κεφαλαίων. Απλούστατα αφήνεται στην κρίση των ειδικών του FBSO. Τα πιστωτικά ιδρύματα, όμως, είναι υποχρεωμένα να ανακοινώσουν αμέσως στο FBSO και στην Deutsche Bundesbank ενδεχόμενη μείωση των ιδίων κεφαλαίων τους, κατά 25% λόγω ζημίας.

Προσόντα Διοίκησης

Κάθε πρόσωπο, που αναλαμβάνει τη διοίκηση ή την ιδιοκτησία πιστωτικού ιδρύματος θα πρέπει να έχει τα ανάλογα προσόντα, δηλαδή, τριετή εμπειρία σε διευθυντική θέση γερμανικού πιστωτικού ιδρύματος ανάλογου μεγέθους. Τόσο τα πιστωτικά ιδρύματα, όσο και οι ίδιοι οι διορισμένοι είναι υποχρεωμένοι από τον τραπεζικό νόμο να ανακοινώσουν το διορισμό των διευθυντών στο FBSO.

Νομισματικό καθεστώς

Η Deutsche Bundesbank είναι το αρμόδιο όργανο της χώρας για τη διαμόρφωση και την εφαρμογή της νομισματικής πολιτικής. Το πρώτιστο καθήκον της είναι η διασφάλιση της σταθερότητας του μάρκου. Η Bundesbank παρεμβαίνει στην αγορά, ρυθμίζοντας τη ρευστότητα της οικονομίας.

2.2 Η άσκηση της αγροτικής πίστης στη Δ.Γερμανία

Η αγροτική πίστη στη Δυτική Γερμανία δεν εξασκείται αποκλειστικά από εξειδικευμένα πιστωτικά όργανα, αλλά από όλα τα τραπεζικά ιδρύματα. Βέβαια, υπάρχουν, πολύ σπάνια, και εξειδικευμένοι μικροί οργανισμοί, που ασκούν μόνο αγροτική πίστη.

Σε εθνικό (ομοσπονδιακό) επίπεδο λειτουργούν οι εξής 5 υπερπεριφερειακοί πιστωτικοί οργανισμοί, που ασκούν μεταξύ άλλων δραστηριοτήτων και αγροτική πίστη.

Η Κεντρική Τράπεζα του συνεταιριστικού τραπεζικού συστήματος (DG Bank)

Μεταξύ των 5 παραπάνω πιστωτικών οργανισμών, περιλαμβάνεται η DG Bank (Deutsche Genossenschaftsbank), η οποία αποτελεί την Κεντρική Τράπεζα του συνεταιριστικού τραπεζικού συστήματος, αλλά ταυτόχρονα είναι μία από τις μεγαλύτερες διεθνείς τράπεζες της Δ.Γερμανίας. Ιδρύθηκε το 1949 ως νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου με συμμετοχή του κράτους κατά 50%. Στο υπόλοιπο 50% συμμετείχαν 13 περιφερειακές Συνεταιριστικές Τράπεζες και καταναλωτικοί, οικοδομικοί, βιοτεχνικοί και κάθε άλλου είδους συνεταιρισμοί. Τώρα συμμετέχουν, επίσης, και 5 Περιφερειακές Τράπεζες που ιδρύθηκαν από 715 λαϊκές Τράπεζες.

Είναι αξιοσημείωτο ότι το κράτος σεβάστηκε την αυτοδυναμία και ανεξαρτησία του συνεταιριστικού κινήματος και δε θέλησε να κηδεμονεύσει τους συνεταιρισμούς, που ασκούν πίστη μέσω της Κεντρικής τους Τράπεζας. Βέβαια, και το συνεταιριστικό κίνημα δέχθηκε τη συνεργασία του κράτους, υπό την προϋπόθεση της ισοτιμίας. Όμως, η μεγαλύτερη επιρροή στη Διοίκηση της τράπεζας παρέμεινε στους συνεταιρισμούς. Σήμερα η DG Bank συμμετέχει στο Unico Banking Group και έχει ιδρύσει υποκαταστήματα στο Τόκυο, στη Σιγκαπούρη, στις ΗΠΑ και αλλού.

Το 1986 συμμετείχε ως επικεφαλής τραπεζών (lead Manager) σε 12 εκδόσεις ομολογιακών δανείων σε γερμανικά μάρκα. Επίσης, συμμετείχε σε άλλες 74 διεθνείς ομολογιακές συνάψεις δανείων.

Το συνεταιριστικό γερμανικό τραπεζικό σύστημα αποτελείται από 3.600 τοπικές τράπεζες με περίπου 19.500 γραφεία.

Η LANDWIRTSCHAFTLICHE RENTENBANK

Η LANDWIRTSCHAFTLICHE RENTENBANK, έχει ως αντικείμενο χονδρικές τραπεζικές υπηρεσίες (Wholesale Bank Services). Τα κεφάλαια της τα αντλεί από την Κεντρική Τράπεζα Bundesbank, από την έκδοση ομολογιακών δανείων και από τη διεθνή χρηματαγορά. Δέ χρηματοδοτεί απευθείας τους αγρότες, αλλά δανειοδοτεί με "συνολικά" δάνεια άλλες τράπεζες, που είναι επιφορτισμένες με τη χρηματοδότηση του αγροτικού τομέα.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. *ΠΑΝ. ΚΥΡΟΣ, Το Τραπεζικό σύστημα στη Δ. Γερμανία, Οικονομικός Ταχυδρόμος 31.10.85, Αθήνα 1985*
2. *ΕΠΙΛΟΓΗ, Τα Τραπεζικά συστήματα των χωρών-μελών της ΕΟΚ - Δ. Γερμανία, Αθήνα Οκτώβριος 1981*
3. *Α. ΧΑΤΖΗΑΝΤΩΝΙΟΥ, Συστήματα Αγροτικής πίστης στο Διεθνή χώρο, ΑΤΕ, Αθήνα 1990*
4. *Κ. ΔΑΛΙΑΝΗΣ, Η Αγροτική πίστη στις ανεπτυγμένες χώρες, ΑΤΕ, Αθήνα 1984*

3. ΔΑΝΙΑ

3.1 Τραπεζικό σύστημα

Το τραπεζικό σύστημα της χώρας αυτής διακρίνει τις τράπεζες σε δύο κατηγορίες: στις εμπορικές και στις αποταμιευτικές. Η νομοθεσία του 1974 επιτρέπει σ'αυτές τις δύο κατηγορίες τραπεζών να διενεργούν τραπεζικές εργασίες, στις οποίες περιλαμβάνονται η συναλλαγή χρήματος και χρέωγράφων, οι μηχανισμοί πίστης, καθώς και οι συναφείς υπηρεσίες. Αξιοσημείωτο είναι ότι οι υποθηκικές τράπεζες δεν περιλαμβάνονται στο τραπεζικό σύστημα και ούτε ρυθμίζονται από τη νομοθεσία του 1974, αλλά από άλλον ειδικό νόμο.

Περιγραφή του συστήματος

Για την παρακολούθηση και έλεγχο των Εμπορικών και Αποταμιευτικών Τραπεζών, υπεύθυνο όργανο είναι η Tilsynet (υπηρεσία δημόσιου χαρακτήρα στελεχωμένη με δημόσιους υπαλλήλους). Ιδρύθηκε το 1880 αρχικά, για τον έλεγχο των Αποταμιευτικών Τραπεζών, αλλά το 1920 η ευθύνη της επεκτάθηκε και στις Εμπορικές. Η Tilsynet εποπτεύεται από το Υπουργείο Βιομηχανίας, όπου και υποβάλλει την ετήσια της έκθεση. Τα έξοδά της καλύπτονται από εισφορές των Αποταμιευτικών και Εμπορικών Τραπεζών, ανάλογα με τις συνολικές τους χορηγήσεις και εγγυήσεις. Με νομοθεσία του 1980 ρυθμίζεται η έκδοση άδειας λειτουργίας Εμπορικής ή Αποταμιευτικής Τράπεζας. Η άδεια χορηγείται από την Tilsynet. Επιπρόσθετα, οι Εμπορικές Τράπεζες πρέπει να εγγραφούν στο Ειδικό Μητρώο Εταιρειών, όπου εξετάζεται η νομιμότητα της Εμπορικής Τράπεζας ως εταιρείας, ενώ οι Αποταμιευτικές τράπεζες εγγράφονται στο Τοπικό Εμπορικό Μητρώο. Και στις δύο περιπτώσεις το καταστατικό των υπό ίδρυση τραπεζών ελέγχεται από την Tilsynet, προκειμένου να διαπιστωθεί η εφαρμογή του τραπεζικού νόμου.

Η νομοθεσία προβλέπει την υποβολή λογιστικών στοιχείων των τραπεζών κατά τακτά διαστήματα στην Tilsynet.

Ελεγχοι

Η Tilsynet διεξάγει τακτικούς ελέγχους σε όλες τις τράπεζες και η νομοθεσία προβλέπει την απεριόριστη λήψη κάθε πληροφορίας, εφόσον κρίνεται αναγκαίο. Επίσης, ελέγχεται κάθε τρία χρόνια το χαρτοφυλάκιο των δανείων, με κριτήρια μάλλον ποιοτικά, παρά ποσοτικά.

Προϋποθέσεις για άδεια λειτουργίας

Νομικός τύπος

Η Εμπορική Τράπεζα πρέπει να είναι εταιρεία περιορισμένης ευθύνης. Η Αποταμιευτική Τράπεζα πρέπει να έχει τη μορφή ανεξάρτητου ιδρύματος. Απαγορεύεται η ίδρυση τράπεζας από ένα άτομο.

Ελάχιστο κεφάλαιο

Το ελάχιστο μετοχικό κεφάλαιο της Εμπορικής Τράπεζας πρέπει να είναι πέντε εκατομμύρια κορώνες. Οι μετοχές εξοφλούνται ολοσχερώς και έχουν ίσα δικαιώματα ψήφου. Για τις Αποταμιευτικές Τράπεζες το ολοσχερώς εξοφλημένο κεφάλαιο εγγύησης είναι, επίσης, πέντε εκατομμύρια κορώνες. Παράλληλα, όμως, πρέπει να υπάρχουν τουλάχιστον 50 εγγυητές με άμεση καταβολή 1000 κορώνων από τον καθένα.

Προσόντα διοίκησης

Η εκλογή, ο διορισμός ή συνταξιοδότηση των διοικητών, ελεγκτών και των μελών διοικητικών συμβουλίων ανακοινώνονται στην Tilsynet.

Ο Υπουργός Βιομηχανίας έχει δικαίωμα, ύστερα από υπόδειξη της Tilsynet να ανακαλέσει την άδεια λειτουργίας της τράπεζας, εφόσον κάποιος από τα μέλη της διοίκησης έχει ανεπαρκή εμπειρία, είναι ένοχος σοβαρού αδικήματος κλπ.

Νομισματικό καθεστώς

Ο Υπουργός Οικονομικών έχει το δικαίωμα, σύμφωνα με το νόμο 543 του 1973, να εφαρμόζει κανονισμούς για ανώτατα όρια δανείων, για υποχρεωτικές καταθέσεις και επιλογές στην άσκηση της πίστης, ύστερα από υπόδειξη της Κεντρικής Τράπεζας. Η άσκηση αυτού του δικαιώματος είναι σπάνιο και γίνεται μόνο, όταν αποτύχει η Κεντρική Τράπεζα με τα συνηθισμένα μέσα νομισματικής πολιτικής. Πεδίο εφαρμογής του ελεγκτικού δικαιώματος είναι οι Εμπορικές, Αποταμιευτικές και Συνεταιριστικές Τράπεζες, όπως και το Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο.

3.2 Η άσκηση της αγροτικής πίστης στη Δανία

Η υποθηκική πίστη είναι η κύρια μορφή αγροτικής πίστης στη Δανία. Υπάρχουν δύο Υποθηκικές Τράπεζες σε εθνικό επίπεδο και άλλες δύο σε περιφερειακό.

Συνήθως με την υποθήκη χορηγείται δάνειο, που καλύπτει το 50% της αξίας του προς υποθήκευση αντικειμένου. Η Danisk Landsbrugs Realkreditfond (DLR), που ιδρύθηκε το 1960, χορηγεί μέχρι και 70% της αξίας του αντικειμένου, που πρόκειται να υποθηκευθεί. Η χορήγηση των δανείων αποσκοπεί κυρίως στην αγορά αγροτικών εκμεταλλεύσεων από νέους αγρότες και άλλες δραστηριότητες. Η διάρκεια δανεισμού από τις Υποθηκικές Τράπεζες κυμαίνεται από 5 μέχρι 30 χρόνια. Οι ενδιαφερόμενοι για δανεισμό αγρότες απευθύνονται στις Εμπορικές Τράπεζες και στα Ταμειυτήρια, όπου γίνεται η αξιολόγηση των αιτήσεων και η διαβίβασή τους στην υποθηκική τράπεζα DLR. Οι αγροτικοί συνεταιρισμοί έχουν, επίσης, δικαίωμα δανεισμού από τις Υποθηκικές Τράπεζες, αλλά τα δάνεια, που έχουν πάρει μέχρι σήμερα, είναι μικρής σημασίας. Αυτό οφείλεται στο ότι τα ιδιοκτησιακά δικαιώματα των συνεταιρισμών δεν είναι ξεκαθαρισμένα.

Η Συνεταιριστική Τράπεζα Andelsbanken Danebank

Η Andelsbanken Danebank (Συνεταιριστική Τράπεζα) είναι η τέταρτη μεγαλύτερη τράπεζα της Δανίας, που σήμερα λειτουργεί καθαρά σαν όλες τις Εμπορικές Τράπεζες. Το 1974, ύστερα από αλλαγή της νομοθεσίας, μετατράπηκε από συνεταιριστική εταιρεία σε εταιρεία περιορισμένης ευθύνης. Τα τελευταία 10 χρόνια, η Andelsbanken επεξέτεινε τις δραστηριότητες της ταχύτατα και έτσι από τράπεζα που είχε σχέση αποκλειστικά με τη χρηματοδότηση των αγροτικών βιομηχανιών, σήμερα καλύπτει ένα μεγάλο φάσμα πελατών. Το 1986 αναδιάρθρωθηκε, με αποκέντρωση αρμοδιοτήτων και ανάπτυξη υπευθυνότητας και ανταγωνισμού μεταξύ των υπαλλήλων της.

Η Andelsbanken είναι ιδιωτική τράπεζα, χωρίς καμία οικονομική υποστήριξη από το κράτος. Έχει περισσότερα από 250 υποκαταστήματα σ' όλη τη χώρα, με πελατεία 400 χιλιάδες φυσικά πρόσωπα και 60 χιλιάδες νομικά. Χαρακτηριστικό γνώρισμα της Andelsbanken είναι ότι έχει ηγετική θέση στο Χρηματιστήριο της Δανίας και ότι διαθέτει πάνω από 150 ειδικά εκπαιδευμένους συμβούλους επενδύσεων, για να εξυπηρετεί τους πελάτες της.

Το 1979 η Andelsbanken άρχισε τη διεθνή της παρουσία. Έχει περισσότερες από 2.500 αντάποκρίτριες τράπεζες, που εξυπηρετούνται είτε από την Κοπενχάγη είτε από γραφεία αντιπροσώπων στο Λονδίνο, Αμβούργο, Χονγκ-Κονγκ και Ν.Υόρκη. Επίσης, είναι από τα ιδρυτικά μέλη του Unico Banking Group.

Πρέπει να παρατηρήσουμε ότι η άμεση κρατική παρέμβαση στα επιτόκια των δανείων είναι ελάχιστη και για το μεγαλύτερο ποσοστό των αγροτικών δανείων εφαρμόζεται το τρέχον επιτόκιο αγοράς. Οι αγροτικοί συνεταιρισμοί δεν απολαμβάνουν ειδικών κινήτρων στη δανειοδότηση, εκτός από ορισμένες περιοχές.

Αλλα χρηματοδοτικά ιδρύματα, που ενισχύουν με δανειακά κεφάλαια τον αγροτικό τομέα, είναι οι Εμπορικές Τράπεζες και τα Ταμειυτήρια. Επίσης, σημαντική είναι η πίστη που παρέχεται από προμηθευτικές εταιρείες των αγροτικών εισροών.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. ΓΕΩΡ. ΓΡΑΜΜΑΤΟΠΟΥΛΟΣ, Η αγροτική πίστη στη Δ. Ευρώπη, Αθήνα 1964
2. Α. ΚΑΤΖΗΑΝΤΩΝΙΟΥ, Συστήματα Αγροτικής πίστης στο Διεθνή χώρο, ΑΤΕ, Αθήνα 1990
3. Ν. Κ. ΜΠΑΛΤΑΣ, Η Αγροτική Πίστη στη Δανία, ΑΣΟΕΕ, Κέντρο Οικονομικής Έρευνας, Εισήγηση Σεμιναρίου, Αθήνα 1988.
4. Γ. ΚΑΡΑΘΑΝΑΣΗΣ, Ειδικά θέματα χρηματοδότησης, Τόμος Β Εισόδοσει Σημεία, Αθήνα 1989.

4. ΟΛΛΑΝΔΙΑ

4.1 Τραπεζικό σύστημα

Σύμφωνα με την Ολλανδική τραπεζική νομοθεσία, ως τραπεζικά ιδρύματα ορίζονται εκείνα, που δέχονται καταθέσεις, οι οποίες μπορούν να αποσυρθούν σε λιγότερο από δύο χρόνια και χορηγούν πιστώσεις ή επενδύουν για δικό τους λογαριασμό.

Τα πιστωτικά ιδρύματα διακρίνονται σε 6 κατηγορίες:

- Τις τράπεζες γενικών συναλλαγών
- Τις Συνεταιριστικές Τράπεζες
- Τα πιστωτικά ιδρύματα αξιολογίων
- Τις Αποταμιευτικές Τράπεζες
- Τα κεντρικά πιστωτικά ιδρύματα
- Τις Υποθηκικές Τράπεζες

Εξαιρούνται από τη νομοθεσία η Τράπεζα της Ολλανδίας (Nederlandsche Bank), το Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο, το Giro κλπ.

Περιγραφή του συστήματος

Η επίβλεψη και ο έλεγχος του τραπεζικού συστήματος έχει ανατεθεί στη Nederlandsche Bank (Κεντρική Τράπεζα). Μερικές από τις ευθύνες της έχουν μεταφερθεί στην Ένωση Αποταμιευτικών Τραπεζών και στη Rabobank.

Για τη λειτουργία ενός Πιστωτικού ιδρύματος απαιτείται άδεια, την οποία υποχρεωτικώς παρέχει η δημόσια διοίκηση, εφόσον έχουν τηρηθεί οι προϋποθέσεις. Κάθε πιστωτικό ίδρυμα, που έχει εφοδιαστεί με άδεια λειτουργίας, υποχρεούται να εγγραφεί στο μητρώο, το οποίο διαιρείται στις κατηγορίες πιστωτικών ιδρυμάτων.

Έλεγχοι

Η Τράπεζα της Ολλανδίας έχει εξουσιοδοτηθεί, να πληροφορείται όλα τα στοιχεία και τους λογαριασμούς ενός πιστωτικού ιδρύματος, καθώς, επίσης, να επαληθεύει τη γνησιότητα των δημοσιευμένων λογιστικών καταστάσεων και ισολογισμών. Παράλληλα, όμως, περιορισμένα δικαιώματα ελέγχου έχουν η Rabobank και η Ένωση Αποταμιευτικών Τραπεζών για τα μέλη τους.

Προϋποθέσεις για άδεια λειτουργίας

Νομικός τύπος

Μία τράπεζα πρέπει να έχει τη μορφή εταιρείας. Επιτρέπεται η λειτουργία πιστωτικού ιδρύματος από ένα φυσικό πρόσωπο μόνο προσωρινά και στην περίπτωση θανάτου του εταίρου. Μία Συνεταιριστική Τράπεζα πρέπει να έχει τη νομική μορφή της συνεταιριστικής εταιρείας.

Ελάχιστο κεφάλαιο

Ο Υπουργός των Οικονομικών είναι αρμόδιος, για να αποφασίζει για το ύψος του ελαχίστου απαιτούμενου κεφαλαίου, προκειμένου να χορηγηθεί η άδεια λειτουργίας. Επίσης, προβλέπεται ότι σε περίπτωση μείωσης του κεφαλαίου ενός πιστωτικού ιδρύματος, απαιτείται η έκδοση απόφασης της Κεντρικής Τράπεζας για τη σύμφωνη γνώμη της.

Προσόντα διοίκησης

Ο Νόμος προβλέπει ότι η καθημερινή διοίκηση της τράπεζας πρέπει να ανατίθεται, τουλάχιστον, σε δύο πρόσωπα. Επίσης έχουν θεσμοθετηθεί και μίνιμουμ προσόντα, που πρέπει να διαθέτουν οι διοικούντες ένα πιστωτικό ίδρυμα.

Νομισματικό καθεστώς

Ο σχεδιασμός και η εφαρμογή της νομισματικής πολιτικής της Ολλανδίας είναι καθήκον της Κεντρικής Τράπεζας. Για το συντονισμό της κυβερνητικής πολιτικής με την πολιτική της Τράπεζας της Ολλανδίας, ο Υπουργός Οικονομικών δικαιούται να εκδίδει κατευθυντήριες οδηγίες. Η δύναμη της Κεντρικής Τράπεζας ως ρυθμιστή της αξίας του ολλανδικού νομίσματος αντλείται από την τραπεζική Νομοθεσία. Πριν από κάθε απόφαση, η Κεντρική Τράπεζα υποχρεούται, να βρει συμβιβαστική λύση με τον κλάδο των τραπεζών. Μόνο σε περίπτωση αποτυχίας να επιτευχθεί συμφωνία, μπορεί η Κεντρική Τράπεζα μονομερώς να εκδόσει κατευθυντήρια οδηγία.

4.2 Η άσκηση της αγροτικής πίστης στην Ολλανδία

Ο πιο σημαντικός οργανισμός της Ολλανδίας, που ασχολείται με την άσκηση της αγροτικής πίστης, είναι η Raiffeisen - Boerenleenbank (Rabobank). Υποστηρίζεται ότι από συνεταιριστικής άποψης το εφαρμοζόμενο σύστημα αγροτικής πίστης στην Ολλανδία είναι το πλέον ορθολογιστικό και ταυτόχρονα το απλούστερο αφού το 90% των τραπεζικών δανείων για τον αγροτικό τομέα προέρχονται από την κορυφαία Συνεταιριστική Τράπεζα και το υπόλοιπο 10% από άλλα πιστωτικά ιδρύματα και ασφαλιστικές εταιρείες.

Η Rabobank

Η Rabobank προήλθε από τη συγχώνευση που έγινε το 1972, των δύο κεντρικών Συνεταιριστικών Τραπεζών.

Η Rabobank είναι ο συνιδρυτής του Unico Banking Group. Η Rabobank θεωρείται το μεγαλύτερο συγκρότημα στην τραπεζική αγορά της Ολλανδίας και είναι μεταξύ των 60 Μεγαλύτερων τραπεζών του κόσμου. Αποτελείται από 925 Τοπικές και Συνεταιριστικές Τράπεζες, με 2.300 υποκαταστήματα. Δηλαδή, έχει το πλέον εκτεταμένο ολλανδικό τραπεζικό δίκτυο. Ο κεντρικός οργανισμός ονομάζεται Rabobank Nederland και ενεργεί ως Κεντρική Τράπεζα του συγκροτήματος Rabobank.

Η σημερινή επέκταση της Rabobank βασίσθηκε στη μεγάλη μερίδα της, που κατέχει στην ολλανδική αγορά. Στην αποταμιευτική αγορά κατέχει σταθερά, τα τελευταία 10 χρόνια, το 40% των αποταμιεύσεων. Στην οικιστική υποθηκική αγορά κατέχει το 25% και αυτό σημαίνει ότι το 40% των πιστώσεων της διατίθενται για υποθηκικά δάνεια. Επιπρόσθετα το 28% του συνόλου των χορηγήσεων της διατίθενται στον αγροτικό τομέα, όπου, κατέχει το 90% του μεριδίου της αγοράς. Το υπόλοιπο 32% των χορηγήσεων της δίνεται στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις. Ας σημειωθεί, ότι περίπου το 1/3 των μικρομεσαίων επιχειρήσεων της ολλανδικής οικονομίας συνάπτουν τα δάνειά τους με το συγκρότημα της Rabobank.

Οι διεθνείς δραστηριότητες της Rabobank

Οι διεθνείς δραστηριότητες του συγκροτήματος Rabobank αναπτύχθηκαν κατακόρυφα, τα τελευταία χρόνια.

Για το 1986, περίπου, το 15% των στοιχείων του ενεργητικού αφορά πάγια των διεθνών δραστηριοτήτων σε σχέση με ένα πολύ μικρό ποσοστό του 1976. Το διεθνές της δίκτυο αποτελείται από 19 υποκαταστήματα και 600 υπαλλήλους σε 10 διαφορετικές χώρες, όπου συμπεριλαμβάνεται και η χώρα μας. Επίσης, άξια αναφοράς κρίνεται η απόκτηση από τη Rabobank της ADCA-Bank της Δυτικής Γερμανίας με ολόκληρο το δίκτυό της, που περιλαμβάνει υποκαταστήματα στο Βερολίνο, Αμβούργο, Ανόβερο, Ντύσελντορφ, Βόννη, Φρανκφούρτη, Στουτγάρδη και Μόναχο.

Στη διεθνή χρηματοδότηση το Rabobank Group για το 1985 και 1986 ανέλαβε 5 φορές ηγετικό ρόλο, 4 φορές συνηγετικό και 163 φορές συμμετείχε στην έκδοση διεθνών ομολογιακών δανείων.

Όπως προαναφέρθηκε, η Rabobank είναι κορυφαία Συνεταιριστική Τράπεζα της Ολλανδίας και η οργάνωσή της βασίζεται στις αρχές του συνεργατισμού, δηλαδή της αυτονομίας και της αυτοδιοίκησης. Αυτές οι αρχές ισχύουν και στις 925 τράπεζές της, μέχρι του βαθμού που αυτή η ανεξαρτησία επιτρέπει τον καθορισμό των επιτοκίων, ανάλογα με την κατάσταση που επικρατεί στην περιφέρεια κάθε υποκαταστήματος. Η αυτονομία και η αυτοδιοίκηση βασίζεται σε ορισμένες αρχές. Οι εκλεγόμενοι εκπρόσωποι των τραπεζών, ανάλογα με το μέγεθος των εργασιών (που προκύπτει από τον ετήσιο ισολογισμό), συμμετέχουν στην εκλογή της διοίκησης της Κεντρικής Τράπεζας και καθορίζουν τους γενικότερους στόχους και την πολιτική της. Υπάρχει υποχρέωση ανακατανομής, ανάλογα με τις επικρατούσες ανάγκες. Χαρακτηριστικό γνώρισμα της τράπεζας είναι και η κοινωνική της πολιτική, σύμφωνα με την οποία περίπου το 1/4 των κερδών των τοπικών τραπεζών, διατίθενται για κάλυψη τοπικών αναγκών της περιφέρειας της τοπικής τράπεζας.

Πρέπει να σημειωθεί, ότι μεταξύ των τοπικών τραπεζών και της Κεντρικής Τράπεζας, υπάρχει το Ταμείο Αμοιβαίας Ασφάλισης, που ιδρύθηκε το 1952 από το κράτος, καλύπτει ζημιές 2 ή 3 περίπου υποκαταστημάτων το χρόνο και οι πόροι του είναι εισφορές των 925 υποκαταστημάτων της Rabobank.

Η Rabobank δίνει προτεραιότητα στις χορηγήσεις της προς τους αγρότες, αλλά τα επιτόκια είναι τα ίδια για όλους τους δανειζόμενους. Οι υπόλοιποι οργανισμοί που παρέχουν αγροτική πίστη, δεν έχουν καμία υποχρέωση να προτιμούν τους αγρότες.

5. ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟ

5.1 Τραπεζικό σύστημα

Η σχετική νομοθεσία του 1981 ορίζει ότι πιστωτικά ιδρύματα είναι εκείνα που δέχονται καταθέσεις από το κοινό, με σκοπό να τις χρησιμοποιήσουν είτε για λογαριασμό τους είτε για κορήγηση πιστώσεων είτε για επενδύσεις.

Ο νόμος διακρίνει τρεις κατηγορίες πιστωτικών ιδρυμάτων:

- α. Τράπεζες (κυρίως Εμπορικές)
- β. Αγροτικές Αποταμιευτικές Τράπεζες και
- γ. Μη τραπεζικά χρηματοδοτικά ιδρύματα.

Περιγραφή του συστήματος

Το Λουξεμβούργο δε διαθέτει Κεντρική Τράπεζα, λόγω της στενής σχέσης που έχει με το Βέλγιο στη Βελγολουξεμβουργική οικονομική ένωση. Υπάρχει το Γραφείο του Τραπεζικού Ελέγχου (Commissariat au Controle des Banques), με επίτροπο διοριζόμενο από τον Υπουργό Οικονομικών, ο οποίος είναι υπεύθυνος για την επίβλεψη των πιστωτικών ιδρυμάτων, των επενδυτικών οργανισμών και των ατόμων που ασκούν εργασίες συναλλάγματος και χρεωγράφων. Το 1971 ιδρύθηκε το Συμβούλιο Τραπεζικού Ελέγχου (Conseil de Controle des Banques), το οποίο αποτελείται από τον Επίτροπο ως Πρόεδρο, τον Πρόεδρο της Ένωσης Λουξεμβουργιανών Τραπεζών (ABBL) και άλλα 6 μέλη διοριζόμενα από τον Υπουργό Οικονομικών. Το Συμβούλιο αυτό αποτελεί, κατά έναν τρόπο, συμβουλευτικό όργανο του Επιτρόπου και λειτουργεί με υποεπιτροπές εξειδικευμένες σε τραπεζικά και πιστωτικά θέματα.

Για κάθε πιστωτικό ίδρυμα, εγχώριο ή αλλοδαπό, απαιτείται άδεια από τον Υπουργό Μεσαίων Τάξεων, ύστερα από εισήγηση του Επιτρόπου. Η άδεια για τα λουξεμβουργιανά ή άλλα κράτη-μέλη είναι απεριόριστης διάρκειας. Για τα λοιπής καταγωγής πιστωτικά ιδρύματα, η άδεια χορηγείται για 2 έτη, που μπορεί να ανανεώνεται. Για πιστωτικά ιδρύματα κωρών, με τις οποίες υπάρχει αμοιβαιότητα στις άδειες, χορηγείται άδεια απεριόριστης διάρκειας.

Οι τράπεζες είναι υποχρεωμένες να ανακοινώσουν στον Επίτροπο, κάθε μήνα, την οικονομική τους κατάσταση, όπου εμφανίζονται ξεχωριστά οι προκαταβολές προς τους διευθύνοντες. Επίσης, υπάρχει υποχρέωση να ανακοινώνεται κάθε κορήγηση σε έναν και μοναδικό πελάτη, που υπερβαίνει τα 50 εκατομμύρια λουξεμβουργιανά ή βελγικά φράγκα. Στην περίπτωση που τα ίδια κεφάλαια του πιστωτικού ιδρύματος είναι λιγότερα από 500 εκατομμύρια φράγκα, υπάρχει υποχρέωση ανακοίνωσης του δανεισμού σ'έναν και μοναδικό πελάτη, αν υπερβαίνει η κορήγηση το 10% αυτών των ιδίων κεφαλαίων.

Ελεγχοι

Ο Επίτροπος έχει δυνατότητες ελέγχου και πιστοποίησης της ακρίβειας των λογαριασμών και έχει δικαίωμα να λαμβάνει γνώση όλων των πληροφοριών, που επιθυμεί. Ο τακτικός έλεγχος ενεργείται στο τέλος κάθε οικονομικού έτους, όμως, αιφνιδιαστικοί έλεγχοι ενεργούνται, όταν ο επίτροπος κρίνει απαραίτητη αυτήν την ενέργεια.

Προϋποθέσεις για άδεια λειτουργίας

Νομικός τύπος

Οι συνήθεις τύποι για πιστωτικά ιδρύματα στο Λουξεμβούργο είναι η Ανώνυμη Εταιρεία ή Συνεταιριστική Εταιρεία ή Αγροτική Αποταμιευτική Εταιρεία (Agricultural Savings Bank).

Ελάχιστο κεφάλαιο

Βασικός κανόνας για το ελάχιστο κεφάλαιο είναι η επάρκεια ενεργητικών στοιχείων για την κάλυψη των πιστωτών. Βέβαια, υπάρχουν οι συγκεκριμένες απαιτήσεις της νομοθεσίας, οι οποίες, όμως, μεταβάλλονται. Ενδεικτικά αναφέρεται ότι για να λειτουργήσει μια τράπεζα, απαιτείται κεφάλαιο, τουλάχιστον, 350 εκατ. φράγκα, από τα οποία 250 εκατ. οριστικά καταβεβλημένα.

Προσόντα διοίκησης

Απαιτούνται, τουλάχιστον, 2 άτομα με επαρκή εμπειρία και καλή φήμη, προκειμένου να δοθεί άδεια λειτουργίας.

Νομισματικό καθεστώς

Δεν υπάρχει αυτόνομη νομισματική πολιτική ή μάλλον τα περιθώρια για άσκηση οικονομικής πολιτικής στο Λουξεμβούργο είναι αρκετά περιορισμένα, λόγω της προαναφερθείσας βελγο-λουξεμβουργιανής οικονομικής ένωσης. Δεν υπάρχουν ούτε εφαρμόζονται νομισματικά αποθεματικά, έλεγχοι δανεισμού, όρια πιστώσεων ή διοικητικοί καθορισμοί επιτοκίων.

5.2 Η άσκηση της αγροτικής πίστης στο Λουξεμβούργο

Όπως και στις άλλες δυτικοευρωπαϊκές χώρες, έτσι και στο Λουξεμβούργο η αγροτική πίστη διεξάγεται, κυρίως, από τις Συνεταιριστικές Τράπεζες. Τα Ταμειυτήρια, όπως και οι ιδιωτικές τράπεζες, ασκούν αγροτική πίστη, σε περιορισμένο, όμως, βαθμό.

Τα περιφερειακά ταμεία

Τα περιφερειακά ταμεία, "country banks", είναι αυτόνομα, αλλά καλύπτονται κάτω από την προστασία του "Κεντρικού Ταμείου των Αγροτικών Ενώσεων" - "Caisse Centrale des Associations Agricoles" (CCAA) - το οποίο χρησιμοποιείται ως εξισσοροπιστής μεταξύ των πλεονασμάτων και των ελλειμμάτων τους.

Το Ταμείο αποταμιεύσεων του κράτους

Το Ταμείο αποταμιεύσεων του κράτους "Caisse d'Epargne de l'Etat", με 90 υποκαταστήματα σ'όλη την επικράτεια, είναι ίδρυμα δημόσιου χαρακτήρα και χορηγεί, κυρίως, μεσομακροπρόθεσμη αγροτική πίστη.

Οι Εμπορικές Τράπεζες συμμετέχουν ελάχιστα στην αγροτική πίστη και δεν κάνουν διάκριση για τους όρους και τα επιτόκια, μεταξύ του αγροτικού και του βιομηχανικού τομέα. Βέβαια, ο αγροτικός τομέας έχει προνομιακή μεταχείριση, όσον αφορά την πίστη, μόνον όταν δανείζεται από τις Συνεταιριστικές Τράπεζες.

Το Credit Foncier

Συμπληρωματικά αναφέρεται η ύπαρξη του "CREDIT FONCIER", ενός οργανισμού, που χρηματοδοτεί με μεσομακροπρόθεσμα δάνεια τους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης και τους παραγωγικούς συνεταιρισμούς για τη δημιουργία έργων υποδομής και για γενικότερη αναπτυξιακή πολιτική.

6. ΗΝΩΜΕΝΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ

6.1 Τραπεζικό σύστημα

Ο Τραπεζικός Νόμος του 1979 διακρίνει δύο κατηγορίες ιδρυμάτων, που δέχονται καταθέσεις:

- Τις αναγνωρισμένες τράπεζες
- Τους εξουσιοδοτημένους λήπτες καταθέσεων (licenced deposit takers).

Βέβαια, όπως στις περισσότερες χώρες έτσι και στο Ηνωμένο Βασίλειο, η Κεντρική Τράπεζα (Bank of England) εξαιρείται από την τραπεζική νομοθεσία. Επίσης, εξαιρούνται οι Εθνικές Αποταμιευτικές Τράπεζες, οι πιστωτικές ενώσεις, το Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο και οι κατασκευαστικές εταιρείες (Building Societies).

Περιγραφή του συστήματος

Η Τράπεζα της Αγγλίας είναι η επιβλέπουσα Δημόσια Αρχή, τόσο των αναγνωρισμένων τραπεζών, όσο και των άλλων αποδεκτών καταθέσεων. Η Τράπεζα της Αγγλίας ιδρύθηκε το 1694 και εθνικοποιήθηκε το 1946. Διοικείται από Συμβούλιο, διορισμένο από το Στέμμα, ύστερα από υπόδειξη του πρωθυπουργού.

Σύμφωνα με τη νομοθεσία του 1979, υπεύθυνο όργανο για την αναγνώριση ή για τη χορήγηση άδειας για τράπεζα ή για άλλο τύπο πιστωτικού ιδρύματος, είναι η Τράπεζα της Αγγλίας, η οποία χορηγεί άδειες αόριστης, καθώς και μεταβατικής περιόδου. Η τράπεζα μπορεί να αρνηθεί τη χορήγηση άδειας σε κάποιο πιστωτικό ίδρυμα, αν δεν υπάρχουν ορισμένες προϋποθέσεις. Παρέχεται, όμως, στο ίδρυμα αυτό το δικαίωμα να προσφύγει στον Υπουργό Οικονομικών (Chancellor of the Exchequer).

Οι τράπεζες στο Ηνωμένο Βασίλειο είναι υποχρεωμένες να ανακοινώνουν στην Τράπεζα της Αγγλίας τα δάνεια ή τις προκαταβολές, που υπερβαίνουν το 5% των συνολικών τους χορηγήσεων. Η ίδια υποχρέωση υφίσταται και για τις καταθέσεις ενός προσώπου, που υπερβαίνουν το 5% των συνολικών καταθέσεων του ιδρύματος.

Ελεγχοι

Δεν εφαρμόζονται ιδιαίτεροι έλεγχοι στο τραπεζικό σύστημα. Απλώς ισχύει ό,τι και στις υπόλοιπες επιχειρήσεις. Ομως, η Τράπεζα της Αγγλίας έχει τη δυνατότητα να ζητήσει οποιοδήποτε στοιχείο κρίνει απαραίτητο, για τη διαπίστωση της οικονομικής κατάστασης ενός πιστωτικού ιδρύματος. Επίσης, η Τράπεζα της Αγγλίας έχει το δικαίωμα να διορίζει εξειδικευμένους ελεγκτές, προκειμένου να εξασφαλίζονται τα συμφέροντα των καταθετών.

Προϋποθέσεις για άδεια λειτουργίας

Νομικός τύπος

Ένα πιστωτικό ίδρυμα, για να ζητήσει αναγνώριση Τράπεζας ή άδεια ως επιχείρηση, που δέχεται καταθέσεις από το κοινό, πρέπει να έχει το νομικό τύπο της εταιρείας. Δεν αναγνωρίζεται ούτε χορηγείται άδεια σε πιστωτικό ίδρυμα, που θα διευθύνεται από ένα άτομο.

Ελάχιστο κεφάλαιο

Το ελάχιστο απαιτούμενο κεφάλαιο για ίδρυση πιστωτικού ιδρύματος είναι 5 εκατομμ.στερλίνες, σε μορφή καταβλημένου κεφαλαίου ή αποθεματικών.

Προσόντα διοίκησης

Η διοίκηση του υπό ίδρυση πιστωτικού ιδρύματος (τουλάχιστον δύο άτομα) θα πρέπει να είναι στελεχωμένη με ικανά και κατάλληλα πρόσωπα.

Νομισματικό καθεστώς

Δεν υπάρχουν επίσημοι έλεγχοι ή καθορισμοί στα τραπεζικά επιτόκια. Ομως, με την εισαγωγή της οδηγίας για τον ανταγωνισμό και τον έλεγχο της πίστης υπάρχει δυνατότητα στην Τράπεζα της Αγγλίας, να επιβάλλει περιορισμούς στον καθορισμό των επιτοκίων, για την προστασία κυρίως των μικροαποταμιευτών. Ως το 1971, η Τράπεζα της Αγγλίας είχε τη δυνατότητα, να επιβάλλει όρια πιστωτικής επέκτασης στις Εμπορικές Τράπεζες. Μετά το 1971, ο έλεγχος της ρευστότητας του τραπεζικού συστήματος γίνεται, κυρίως, με την αγοραπωλησία χρεωγράφων και ομολόγων του δημοσίου.

6.2 Η άσκηση της αγροτικής πίστης στο Ηνωμένο Βασίλειο

Η αγροτική πίστη στο Ην.Βασίλειο δεν ασκείται από εξειδικευμένους τραπεζικούς οργανισμούς. Οι Εμπορικές Τράπεζες, στην ουσία, χρηματοδοτούν το γεωργικό τομέα και, μάλιστα, χρεώνουν με μικρότερο επιτόκιο (1/2 %) τους αγρότες απ' ό,τι το βιομηχανικό κλάδο. Τα μεσομακροπρόθεσμα δάνεια επιβαρύνονται με 1/2 έως 1% μεγαλύτερο επιτόκιο, απ' ό,τι τα βραχυπρόθεσμα. Επίσης, ακριβότερα είναι τα δάνεια (μεσοπρόθεσμα), που χορηγούνται έναντι εγγυήσεων.

Ο Οργανισμός Ενυπόθηκων Αγροτικών Δανείων (AMC)

Με νόμο του 1929 λειτουργεί ο Οργανισμός Ενυπόθηκων Αγροτικών Δανείων (Agricultural Mortgage Corporation) "AMC", που χορηγεί μακροπρόθεσμα δάνεια διάρκειας 10 έως 40 ετών και μεσοπρόθεσμα 3 μέχρι 10 ετών. Ο AMC πορίζεται κεφάλαια από τη χρηματαγορά, συνήθως σε χαμηλότερο επιτόκιο απ'ότι οι άλλοι χρηματοδοτικοί οργανισμοί. Τα ενυπόθηκα δάνεια που χορηγεί, ανέρχονται στα 2/3 της υπολογιζόμενης αξίας της εκμετάλλευσης.

Προϋπόθεση είναι, ότι ο δανειζόμενος θα πρέπει να αποδείξει ότι τα 3/4 του τοκοχρεωλυσίου μπορούν να καλυφθούν από το εισόδημά του. Εκτός από τα δάνεια, για αγορά γης ο AMC χορηγεί δάνεια για βελτίωση των δομών των αγροτικών εκμεταλλεύσεων.

Παρόμοιος οργανισμός με τον AMC λειτουργεί στη Σκωτία.

Σε περιόδους που επιβλήθηκαν περιορισμοί στη χορήγηση δανείων, όπως π.χ. το 1973, η Τράπεζα της Αγγλίας άφησε το γεωργικό τομέα εκτός των περιορισμών και, μάλιστα, σε ορισμένες περιπτώσεις έδωσε προτεραιότητα στη δανειοδότηση των γεωργών.

Χρηματοδοτικές διευκολύνσεις χορηγούνται μέσω διαφόρων προγραμμάτων (π.χ. Farm Capital Grant Scheme) στους γεωργούς, που υποβάλλουν αιτήσεις για κρατική βοήθεια. Το ποσό της ενίσχυσης κυμαίνεται από 25 μέχρι 60% του κόστους της επένδυσης.

Οργανισμοί Κορήγησης Κρατικών Εγγυήσεων

Υπάρχουν δύο εξειδικευμένοι οργανισμοί κορήγησης κρατικών εγγυήσεων στους αγρότες, ο οργανισμός αγροτικής πίστης "ACC" (Agricultural Credit Corporation) και ο οργανισμός αγροτικής χρηματοδότησης AFC (Agricultural Finance Corporation). Οι τράπεζες που ασκούν αγροτική πίστη, αναλαμβάνουν το 5% των πιθανών ζημιών από μη εξόφληση των αγροτικών δανείων και το υπόλοιπο 95% αναλαμβάνεται από το Υπουργείο Γεωργίας και από αυτούς τους δύο οργανισμούς, με επιμερισμό 3/1.

Μια άλλη πηγή χρηματοδότησης της γεωργίας στο Ην.Βασίλειο είναι οι οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης, οι οποίοι προμηθεύουν κεφάλαια κίνησης ως το 75% των αναγκών των 7.150 μικροϊδιοκτητών στην Αγγλία και των 985 στην Ουαλλία.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. ΓΕΩΡ. ΓΡΑΜΜΑΤΟΠΟΥΛΟΣ, Η Αγροτική πίστη στη Δ. Ευρώπη, Αθήνα 1964
2. Κ. ΔΑΛΙΑΝΗΣ, Η Αγροτική πίστη στις ανεπτυγμένες χώρες ΑΤΕ, Αθήνα 1984
3. Κέρδος / FINANCIAL TIMES, Οι Τράπεζες του Κόσμου χωρίς σύνορα, 27. 7. 88
4. ΓΕΩΡ. ΖΑΒΒΟΣ, Η ποδότηση της ΕΟΚ στο τραπεζικό τομέα: Η προοπτική του 1992. Δελτίο Έκτασης Εξελικτικών Τραπεζών, τεύχος 17-18, Αθήνα 1988.
5. Β. ΜΑΝΙΑΤΗ-ΛΑΜΠΡΟΠΟΥΛΟΥ, Η Αγροτική πίστη στις χώρες της ΕΟΚ, Δίση Μελετών κ' Προγράμμου, Αθήνα 1980.

7. ΙΡΛΑΝΔΙΑ

7.1 Τραπεζικό σύστημα

Οι Τράπεζες της Ιρλανδίας χωρίζονται σε δύο βασικές κατηγορίες:

- α) Τις "Associated Banks". Ο όρος associated προέρχεται από την τραπεζική νομοθεσία του 1942, η οποία έδωσε σ'αυτές τις τράπεζες ειδική σχέση με την Κεντρική Τράπεζα. Οι τράπεζες αυτής της κατηγορίας είναι δύο όμιλοι ιρλανδικής ιδιοκτησίας και δύο θυγατρικές βρετανικών τραπεζών. Διαχειρίζονται, περίπου, το 70% της κορηγούμενης πίστης της χώρας και τα υποκαταστήματά τους ανέρχονται περίπου σε 900.

Τις μη Associated Banks, οι οποίες, κυρίως, είναι θυγατρικές των Associated τραπεζών, υποκαταστήματα αμερικανικών και βρετανικών τραπεζών και, φυσικά, λοιπές ιρλανδικές τράπεζες. Ο αριθμός των μη Associated Τραπεζών ανέρχεται στις 39, και ο ρόλος τους είναι συμπληρωματικός, παρά ανταγωνιστικός των Associated banks.

Οι μη Associated Τράπεζες διακρίνονται σε τέσσερις μεγάλες κατηγορίες:

- Τις Εμπορικές Τράπεζες, που ασχολούνται με τη χονδρική πώληση τραπεζικών υπηρεσιών.
- Τις Βορειο-Αμερικανικές Τράπεζες, που εξυπηρετούν βιομηχανικούς πελάτες της Αμερικής που είναι εγκατεστημένοι στην Ιρλανδία.
- Τις Βιομηχανικές Τράπεζες, που παρέχουν πίστη για βιομηχανικές εγκαταστάσεις.
- Τις λοιπές μη Associated Τράπεζες, που παρέχουν ποικιλία τραπεζικών υπηρεσιών.

Περιγραφή του συστήματος

Ο Τραπεζικός νόμος του 1942 παρέχει το δικαίωμα στην Κεντρική Τράπεζα, να ασκεί ελέγχους στις τράπεζες, καθώς και να ρυθμίζει, γενικά, το τραπεζικό σύστημα. Η νέα τραπεζική νομοθεσία του 1971, που τροποποίησε τη νομοθεσία του 1942, έδωσε ακόμα μεγαλύτερη ελεγκτική δύναμη στην Κεντρική Τράπεζα και την αναγνώρισε ως τη μόνη αρχή, που χορηγεί άδεια λειτουργίας πιστωτικών ιδρυμάτων.

Η Κεντρική Τράπεζα της Ιρλανδίας ιδρύθηκε το 1943, δυνάμει του τραπεζικού νόμου του 1942, και υποκατέστησε τη νομισματική επιτροπή, η οποία λειτουργούσε ως τότε.

Η Κεντρική Τράπεζα ανήκει στο κράτος και ο διοικητής της διορίζεται από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας, ύστερα από υπόδειξη της κυβέρνησης. Η Κεντρική Τράπεζα είναι η Τράπεζα της Κυβέρνησης και των άλλων τραπεζών, καθώς, επίσης της έχει απονεμηθεί και το εκδοτικό δικαίωμα. Επιπλέον, είναι ο διαχειριστής των κρατικών ομολόγων και ασκεί τη διοίκηση του ελέγχου συναλλάγματος. Χορηγεί, επίσης, άδεια για λειτουργία τράπεζας.

Ελεγκτοι

Οι έλεγχοι των τραπεζών ενεργούνται, αν και όταν κρίνεται απαραίτητο από την Κεντρική Τράπεζα. Ο ελεγκτής, που είναι εξουσιοδοτημένος από το διοικητή της Κεντρικής Τράπεζας, έχει δικαίωμα να λάβει γνώση και να ζητήσει αντίγραφο για κάθε στοιχείο και λογαριασμό της ελεγχόμενης τράπεζας.

Προϋποθέσεις για άδεια λειτουργίας

Νομικός τύπος

Η υπό ίδρυση τράπεζα πρέπει να έχει τη μορφή εταιρείας, σύμφωνα με τη νομοθεσία των κρατών-μελών της ΕΟΚ και, επίσης, αυτή η νομική μορφή να είναι αποδεκτή από την Κεντρική Τράπεζα.

Ελάχιστο κεφάλαιο

Το ελάχιστο ολοσχερώς καταβλημένο κεφάλαιο είναι ένα εκατομμύριο λίρες Ιρλανδίας.

Προσόντα διοίκησης

Η πλειοψηφία των μελών του Δ.Σ. πρέπει να είναι Ιρλανδοί ή κάτοικοι των μελών-κρατών της ΕΟΚ. Οι διευθυντές και όσοι, γενικά, ασκούν διοίκηση, πρέπει να είναι πρόσωπα ακέραίου χαρακτήρα και να κατέχουν ανάλογη εμπειρία στις τράπεζες, στις βιομηχανίες ή στο εμπόριο.

Νομισματικό καθεστώς

Συχνά λαμβάνονται μέτρα για τη ρευστότητα των τραπεζών, καθώς και επιβάλλονται άμεσοι περιορισμοί της πίστης για επηρεασμό των νομισματικών μεγεθών. Τα επιτόκια, επίσης, των Associated Banks υπόκεινται σε νομοθετημένους περιορισμούς.

7.2 Η άσκηση της αγροτικής πίστης στη Ιρλανδία

Όπως στο Ην.Βασίλειο, έτσι και στην Ιρλανδία, δεν υπάρχει εξειδικευμένος τραπεζικός οργανισμός για την άσκηση της αγροτικής πίστης. Οι 4 τράπεζες, Bank of Ireland, Allied Bank, Ulster and the Northern Bank, αποτελούν μία "Ένωση" (Associated Banks), σημαντική στον τομέα της άσκησης της αγροτικής πίστης.

Παράλληλα λειτουργεί ο Οργανισμός Αγροτικής Πίστης (Agricultural Credit Corporation "ACC"), που ιδρύθηκε το 1927 και ελέγχεται άμεσα από το κράτος. Η δραστηριότητα του ACC είναι κυρίως η άσκηση της μεσομακροπρόθεσμης αγροτικής πίστης. Η άσκηση της βραχυπρόθεσμης πίστης από αυτόν τον οργανισμό, ουσιαστικά, κατευθύνεται προς τις συνεταιριστικές οργανώσεις και κατ'εξαίρεση σε μεμονωμένους παραγωγούς και σ'αυτούς μόνο, για να αγοράσουν τις εισροές τους.

Ο ACC δεν είναι τράπεζα, αλλά ούτε και έχει άδεια για τέτοια δραστηριότητα. Υπάγεται στο Υπουργείο Οικονομικών και οι πηγές χρηματοδότησής του είναι το κράτος και τα μακροπρόθεσμα δάνεια, που αντλεί από την κεφαλαιαγορά, εθνική ή διεθνή, με την εγγύηση του κράτους.

Εκτός από την "Ένωση" των 4 τραπεζών και οι υπόλοιπες τράπεζες της Ιρλανδίας (non-associated Banks) ασκούν αγροτική πίστη, αλλά σε μικρότερη έκταση.

Ιρλανδική Επιτροπή Γης

Η άσκηση της αγροτικής πίστης με υποθήκευση, έχει μικρή σημασία για την ιρλανδική αγροτική οικονομία. Η εξήγηση βρίσκεται στο γεγονός, ότι υπήρξε διαμάχη μεταξύ των μεγαλοϊδιοκτητών και των ενοικιαστών γης. Αυτή η διαμάχη οδήγησε στη δημιουργία της "Ιρλανδικής Επιτροπής Γης", η οποία αγόρασε τις μεγάλες ιδιοκτησίες και τις διέθεσε σε μικροκαλλιεργητές, που ήταν ενοικιαστές έναντι υποθηκικών δανείων. Σήμερα, η ίδια Επιτροπή προωθεί τον αναδασμό. Η χρηματοδότηση της "Ιρλανδικής Επιτροπής Γης", που στην ουσία είναι κρατικός οργανισμός, γίνεται από τον κρατικό προϋπολογισμό, τα δε δάνεια και οι χρηματοδοτήσεις της είναι χαμηλότοκες.

Ας σημειωθεί, τέλος, ότι και το συνεταιριστικό κίνημα στην Ιρλανδία έπαιξε και συνεχίζει να παίζει σπουδαίο ρόλο στην άσκηση της πίστης. Επίσης, αγροτική πίστη ασκεί και η "Ιρλανδική Εταιρεία Ζαχαρής", που χορηγεί δάνεια στους καλλιεργητές ζαχαροτεύτλων για αγορές εισροών.

Το ίδιο το κράτος, επίσης, χορηγεί πιστώσεις σε αγρότες, που είναι ήδη ενεργοί και επιθυμούν να επενδύσουν στη γεωργία. Σ' αυτήν την περίπτωση ανοίγεται πίστωση ύψους ως 3 φορές της τρέχουσας αξίας της αγροτικής εκμετάλλευσης. Αυτές οι πιστώσεις χορηγούνται με 35 χρόνια διάρκεια εξόφλησης. Επιπλέον, υπάρχει περίοδος χαμηλού επιτοκίου για τα 2,5 πρώτα χρόνια της επένδυσης. Για την αγορά χημικών λιπασμάτων, ο Οργανισμός Αγροτικής Πίστης και η Ένωση Τραπεζών χορηγούν δάνεια, με μειωμένο επιτόκιο κατά 1% έναντι του επιτοκίου της αγοράς.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. ΓΕΩΡ. ΖΑΒΒΟΣ, Η πολιτική της ΕΟΚ στο Τραπεζικό τομέα: Η προοπτική του 1992. Δελτίο Ένωσης Ελληνικών Τραπεζών, τεύχος 17-18, Αθήνα 1988
2. Α. ΧΑΤΖΗΑΝΤΩΝΙΟΥ, Συστήματα αγροτικής πίστης στο διεθνή χώρο, ΑΤΕ, Αθήνα 1990

8. ΕΛΛΑΔΑ

8.1 Τραπεζικό σύστημα

Χαρακτηριστικό γνώρισμα του ελληνικού τραπεζικού συστήματος είναι ο μεγάλος βαθμός συγκεντρωτισμού, τόσο οικονομικής, όσο και περιφερειακής μορφής. Υπάρχουν πάνω από 40 τράπεζες, από τις οποίες οι μισές περίπου αποτελούν υποκαταστήματα ξένων τραπεζών. Η διάρθρωση του τραπεζικού συστήματος είναι ολιγοπωλιακή, με επικράτηση των Εμπορικών Τραπεζών, τόσο στον τομέα των χορηγήσεων, όσο και στον τομέα των καταθέσεων.

Περιγραφή του συστήματος

Κορυφή του τραπεζικού συστήματος είναι η Τράπεζα της Ελλάδος, που ιδρύθηκε το 1928 με το νόμο 3427/27. Ως Κεντρική Τράπεζα έχει το εκδοτικό δικαίωμα. Έχει δε το ιδιαίτερο χαρακτηριστικό γνώρισμα να είναι μικτής μορφής, δηλαδή και κρατική και ιδιωτική. Ο νομικός της τύπος είναι Ανώνυμη Εταιρεία, με μετόχους τόσο ιδιώτες όσο και το δημόσιο.

Η διοίκηση της Τράπεζας της Ελλάδος διενεργείται από το διοικητικό συμβούλιο, που αποτελείται από το διοικητή, δύο υποδιοικητές και εννέα συμβούλους. Ο διοικητής και οι υποδιοικητές ορίζονται από την κυβέρνηση, ενώ ορισμένοι σύμβουλοι εκλέγονται από τη γενική συνέλευση των μετόχων.

Η Τράπεζα της Ελλάδος ως Κεντρική έχει τις εξής αρμοδιότητες:

- Το εκδοτικό δικαίωμα
- Να είναι τραπεζίτης του δημοσίου
- Τη διαχείριση των συναλλαγματικών διαθέσιμων
- Να είναι Τράπεζα των τραπεζών
- Να είναι σύμβουλος της κυβέρνησης, σε θέματα νομισματοπιστωτικής πολιτικής.

Ως και το 1982 η ρύθμιση του τραπεζικού συστήματος, αλλά και η εποπτεία, ανήκε στη νομισματική επιτροπή, η οποία θεσμοθετήθηκε αρχικά το 1946 με το νόμο 1015, αλλά οι αρμοδιότητες της αναθεωρήθηκαν με το νόμο 400/1976, ο οποίος αφορούσε στην οργάνωση του Υπουργικού Συμβουλίου.

Η νομισματική επιτροπή είχε τις εξής αρμοδιότητες:

- Τον έλεγχο, φυσικά, σε συνεργασία με την Τράπεζα της Ελλάδος, όλων των λοιπών πιστωτικών ιδρυμάτων, περιλαμβανομένων των υποκαταστημάτων των ξένων τραπεζών.
- Τον έλεγχο της εφαρμογής της κειμένης νομοθεσίας από τις τράπεζες.
- Τις ρυθμίσεις που αφορούσαν στην κεφαλαική διάρθρωση των τραπεζών.
- Την έγκριση του οικονομικού προγράμματος του κράτους κλπ.

Η νομισματική επιτροπή ήταν στελεχωμένη από υπαλλήλους της Τράπεζας της Ελλάδος. Με το νόμο 1266/82 η νομισματική επιτροπή καταργήθηκε και πολλές από τις αρμοδιότητες της μεταβιβάστηκαν στη διεύθυνση νομισματικής επιτροπής και τραπεζικών εργασιών της Τράπεζας της Ελλάδος.

Σύμφωνα με το νόμο 1665/51, για την ίδρυση τράπεζας ή τραπεζικής θυρίδας, απαιτείται η έκδοση άδειας από την Τράπεζα της Ελλάδος. Στην ίδια διαδικασία υπόκειται και η λειτουργία ξένης τράπεζας ή υποκαταστήματος. Ας σημειωθεί ότι δεν είναι υποχρεωτικό για την Τράπεζα της Ελλάδος, να χορηγεί άδεια για ίδρυση τράπεζας, έστω και αν συγκεντρώνονται όλες οι προβλεπόμενες προϋποθέσεις.

Ελεγχοι

Η Τράπεζα της Ελλάδος είναι επιφορτισμένη με τον έλεγχο του τραπεζικού συστήματος. Θα πρέπει, όμως, να σημειωθεί ότι η πράξη πρόσφατα απέδειξε την ανικανότητα της Κεντρικής Τράπεζας ή την έλλειψη νομικής κάλυψης, για την πρόληψη ή καταστολή τραπεζικού σκανδάλου. Εγιναν οι νομοθετικές τροποποιήσεις και τώρα πιστεύεται ότι η Τράπεζα της Ελλάδος έχει δικαίωμα πλέον, να λαμβάνει γνώση όλων των στοιχείων και λογαριασμών των πιστωτικών ιδρυμάτων, που ελέγχει.

Προϋποθέσεις για άδεια λειτουργίας

Νομικός τύπος

Υποχρεωτικά ανώνυμη εταιρεία με μετοχικό κεφάλαιο, διαιρεμένο σε μετοχές.

Ελάχιστο κεφάλαιο

Απαιτούνται 2 δισεκατομμύρια δραχμές, οριστικά καταβλημένα.

Προσόντα διοίκησης

Πρόσφατα, Εγκύκλιος της Τράπεζας της Ελλάδος, μετά την αποκάλυψη του σκανδάλου της Τράπεζας Κρήτης, ήλθε για να συμπληρώσει την έλλειψη. Υιοθετούνται οι κανόνες, που προβλεπονται από την ΕΟΚ.

Νομισματικό καθεστώς

Μετά την κατάργηση της νομισματικής επιτροπής, την πιστωτική και νομισματική πολιτική της χώρας καθορίζει η Τράπεζα της Ελλάδος, ύστερα από διαβουλεύσεις με την κυβέρνηση. Κάθε χρόνο εγκρίνονται και πραγματοποιούνται από την Τράπεζα της Ελλάδος τα όρια πιστωτικής επέκτασης, καθώς ρυθμίζονται και τα θέματα των υποχρεωτικών άτοκων καταθέσεων ορισμένου ποσοστού των διαθέσιμων των τραπεζών. Ας σημειωθεί, ότι ορισμένα πιστωτικά ιδρύματα, όπως π.χ. η ΑΤΕ, είχαν εξαιρεθεί από αυτό το τελευταίο μέτρο. Με αποφάσεις της Τράπεζας της Ελλάδος το 1987 και το 1989, στο μέτρο των άτοκων υποχρεωτικών καταθέσεων υπήχθησαν και άλλα πιστωτικά ιδρύματα, εκτός από τις καθαρά Εμπορικές Τράπεζες.

Θα πρέπει να προστεθεί, ότι οι εμπορικές τράπεζες, πέρα από την παραπάνω συνήθη δέσμευση κεφαλαίων με τη μορφή καταθέσεων στην Τράπεζα της Ελλάδος, έχουν υποχρέωση να επενδύουν:

- Το 46% των πάσης φύσεως καταθέσεων τους σε έντοκα γραμμάτια του δημοσίου και σε δάνεια προς τις δημόσιες επιχειρήσεις.

- Το 15% των καταθέσεων τους σε μακροπρόθεσμα δάνεια παραγωγικών επενδύσεων και το 10% σε δάνεια προς τη βιοτεχνία.

8.2 Η άσκηση της αγροτικής πίστης στη Ελλάδα

Ιστορική ανάδρομη

Η αποκλειστική άσκηση της αγροτικής πίστης στην Ελλάδα, σχεδόν μέχρι σήμερα, πραγματοποιείται από την Αγροτική Τράπεζα της Ελλάδος. Η ΑΤΕ ιδρύθηκε από την ανάγκη συστηματικής κάλυψης της αγροτικής πίστης. Στις 27 Ιουνίου του 1929 υπογράφεται σύμβαση μεταξύ του κράτους και της Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος για την αυτόνομη δημιουργία κοινωφελούς ιδρύματος, που θα εξυπηρετούσε τις χρηματοδοτικές ανάγκες της γεωργίας, θα εξασφάλιζε τη μαζική αγορά των εισροών της γεωργίας (λιπάσματα, φυτοφάρμακα, σπόροι κλπ.) και τη διανομή τους με κοινωνικά κριτήρια, θα πρόσφερε τεχνική υποστήριξη και, τέλος, θα υποστήριζε τον αγροτικό συνεργατισμό.

Ηδη η ανάγκη της εξασφάλισης κεφαλαίων για το γεωργικό τομέα ήταν έκδηλη από τη δημιουργία του ελληνικού κράτους, μετά την Επανάσταση του 1821.

Το 1834 ιδρύεται με νόμο η Τράπεζα Υποθηκικής Πίστης, με σκοπό και τη χρηματοδότηση της γεωργίας. Ο νόμος, όμως, αυτός ουδέποτε υλοποιήθηκε. Αργότερα, με την ίδρυση της Εθνικής Τράπεζας, συζητήθηκε η δυνατότητα άσκησης και της αγροτικής πίστης. Και πάλι οι συζητήσεις και οι προτάσεις χρηματοδότησης της γεωργίας δεν υλοποιήθηκαν ως το 1861, οπότε άρχισε ένα υποτυπώδες σύστημα αγροτικής πίστης στα πλαίσια της τράπεζας, η οποία θα χρηματοδοτούσε τους αγρότες, ανάλογα με τις εκτάσεις που καλλιεργούσαν. Το σύστημα αυτό δε βοήθησε τους αγρότες, λόγω των περιοριστικών τραπεζικών κριτηρίων της ΕΤΕ, για τη χορήγηση δανείων. Παράλληλα, όμως, υπήρξε και η χρηματοδότηση των εμπόρων και άλλων μεσαζόντων των αγροτικών προϊόντων, οι οποίοι δρούσαν, περίπου, τοκογλυφικά.

Στην ιστορία της εξέλιξης του συστήματος αγροτικής πίστης της χώρας μας, θα πρέπει να σημειωθεί η ψήφιση του νόμου το 1980, σύμφωνα με τον οποίο το κράτος εγγυόταν τα δάνεια, με υποθήκη προς τους αγρότες.

Σύμφωνα με το καταστατικό της ΑΤΕ, αυτή είναι αυτόνομος τραπεζικός οργανισμός κοινωφελούς χαρακτήρα, που αποσκοπεί στην άσκηση της αγροτικής πίστης, την ενίσχυση της συνεταιριστικής οργάνωσης και τη βελτίωση, γενικά, των συνθηκών παραγωγής των οικογενειακών αγροτικών εκμεταλλεύσεων. Στην πορεία, όμως, εξέλιξης της η ΑΤΕ, εκτός από τα παραπάνω και λόγω της μεγάλης εξάρτησης της από το κράτος, έγινε το όργανο εφαρμογής και υλοποίησης της Εθνικής Αγροτικής Πολιτικής. Με άλλα λόγια η ΑΤΕ έχει προσλάβει χαρακτήρα δημόσιου οργανισμού και παράλληλα εξειδικευμένου πιστωτικού ιδρύματος. Αλλωστε, ο μη κερδοσκοπικός χαρακτήρας της την απέτρεψε, ως σήμερα τουλάχιστον, στην επιλογή κριτηρίων, με στόχο τη μεγιστοποίηση των κερδών της.

Η δραστηριότητα της ΑΤΕ, από την ίδρυσή της μέχρι και σήμερα, δεν περιορίστηκε μόνο στη χρηματοδότηση του πρωτογενούς τομέα, αλλά επεκτάθηκε τόσο στη χρηματοδότηση της εμπορίας (ΚΥΔΕΠ, ΑΣΟ κλπ.), όσο και στη μεταποίηση των αγροτικών προϊόντων (γεωργικές βιομηχανίες).

Ο κοινωφελής χαρακτήρας της ΑΤΕ

Αν και ο κοινωφελής χαρακτήρας της ΑΤΕ σύντομα θα αλλάξει, λόγω των ραγδαίων εξελίξεων που σημειώνονται στην κοινοτική και διεθνή τραπεζική αγορά, αξίζει να αναφερθούν, εν συντομία, οι καταστατικοί σκοποί της ΑΤΕ, που προβλεπόταν στον ιδρυτικό νόμο 4332 του 1929.

- i. Χορήγηση κάθε είδους δανείων για αντιμετώπιση καλλιεργητικών δαπανών (βραχυπρόθεσμα) και συνδρομή στην επενδυτική δραστηριότητα, με σκοπό τον εκσυγχρονισμό του τομέα (μεσομακροπρόθεσμα).
- ii. Προμήθεια και διακίνηση των αγροτικών εισροών.
- iii. Προώθηση μέσω της χρηματοδότησης των γεωργικών συνεταιριστικών οργάνωσης για όλες τις δραστηριότητές τους από παραγωγή, επεξεργασία και διάθεση των προϊόντων των μελών τους.
- iv. Παροχή τεχνικών οδηγιών και διευκόλυνση της εφαρμογής της νέας τεχνολογίας.
- v. Στήριξη της αγροτικής πολιτικής στον τομέα των εγγυημένων τιμών ασφαλείας, με συγκεκριμένη παρέμβαση στη αγορά (χρηματοδότηση οργανισμών για συγκέντρωση προϊόντων).

Η πολιτική στον τομέα της αγροτικής πίστης και στο παρελθόν, αλλά και στο παρόν, δε διαμορφώνεται ανεξάρτητα από τους λοιπούς σχετικούς κρατικούς φορείς. Η ΑΤΕ, αν και αυτόνομος τραπεζικός οργανισμός, διαμορφώνει τους στόχους της αγροτικής πολιτικής σε συνεργασία με το Υπουργείο Γεωργίας. Συνδέεται, δηλαδή, το πιστωτικό πρόγραμμα της τράπεζας με το γεωργικό πρόγραμμα του Υπουργείου Γεωργίας και υπόκειται στους περιορισμούς, που επιβάλλουν οι νομισματοπιστωτικές αρχές του κράτους.

Το σύστημα αγροτικής πίστης, που εφαρμόζεται στη χώρα μας, δεν είναι μοναδικό. Πολλές χώρες, κυρίως στην κατηγορία των αναπτυσσομένων, ταυτίζουν το φορέα άσκησης της αγροτικής πίστης με αυτό το σύστημα. Όπως εξυπακούεται, αυτή η ταύτιση συνεπάγεται ευκολότερη εποπτεία από το κράτος και ταυτόχρονα, καθοδηγούμενη άσκηση αγροτικής πίστης, η οποία υλοποιεί την εκάστοτε κυβερνητική αγροτική πολιτική.

Οι τρόποι έγκρισης των δανείων και, γενικά, η αποκέντρωση διαδικασιών χορήγησης δανείων δεν αποτελούν σύστημα αγροτικής πίστης, αλλά μπορούν να ενταχθούν και να αποτελέσουν τρόπο εφαρμογής του συστήματος αγροτικής πίστης.

Δίκτυο, προσωπικό και χρηματοδοτικό πρόγραμμα της ΑΤΕ

Το δίκτυο της ΑΤΕ αποτελείται από 211 καταστήματα, 180 θυρίδες και 3 γραφεία αντιπροσωπείας στη Δ.Γερμανία. Το ανθρώπινο δυναμικό της αποτελείται από 7.000 περίπου υπαλλήλους, από τους οποίους το 41% είναι πτυχιούχοι Ανωτέρων και Ανωτάτων Σχολών. Ας σημειωθεί δε, ότι στο σύνολο του προσωπικού της περίπου το 6% είναι υπάλληλοι με μεταπτυχιακούς τίτλους.

Οι πηγές κεφαλαίων της είναι περίπου 65% από τις καταθέσεις πελατών, 20% από χορηγήσεις της Τράπεζας της Ελλάδος, 8% ίδια κεφάλαια και 7% από διάφορες πηγές (π.χ. Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων).

Οι συνεταιρισμοί στην Ελλάδα δεν παρουσίασαν ποτέ στην ιστορία αξιόλογο πιστωτικό έργο. Αυτό οφείλεται, βασικά, στην κατάρτιση του συνεταιριστικού κινήματος σε πολλές και μικρές μονάδες, καθώς και σε διάφορα συγκυριακά συμφέροντα.

Σήμερα, η ΑΤΕ συνεργάζεται σχεδόν με το σύνολο του συνεταιριστικού κινήματος, δηλαδή 7.500 πρωτοβάθμιες και 150 δευτεροβάθμιες και τριτοβάθμιες συνεταιριστικές οργανώσεις και με 92 συνεταιριστικές μονάδες. Από αυτές τις συνεταιριστικές οργανώσεις, οι 609 ασκούν βραχυπρόθεσμη αγροτική πίστη για λογαριασμό της ΑΤΕ και 38 ασκούν και μεσομακροπρόθεσμη πίστη. Εννοείται, ότι τα κεφάλαια που χρησιμοποιεί το συνεταιριστικό κίνημα για άσκηση της πίστης, προέρχονται από το κανονικό πρόγραμμα της ΑΤΕ.

Το ότι οι συνεταιρισμοί έχουν εξουσιοδοτηθεί να ασκούν πίστη, σύμφωνα με τις οδηγίες της Τράπεζας, δε σημαίνει ότι η ΑΤΕ μπορεί να ενταχθεί στην κατηγορία των Συνεταιριστικών Τραπεζών. Και αυτός είναι ο τυπικός λόγος, που στερεί την ΑΤΕ από τη δυνατότητα ένταξης της στην Ένωση Συνεταιριστικών Τραπεζών των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων και στο UNICO BANKING GROUP.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. ΧΡ. ΒΑΚΑΛΗΣ-Π. ΓΡΕΒΕΝΙΤΗΣ, Η πιστοδότηση της Ελληνικής Γεωργίας, ΑΤΕ, Δ/νση Μελετών κ' Προβλεψεών, Αθήνα 1980
2. ΓΕΩΡ. ΓΡΑΜΜΑΤΟΠΟΥΛΟΣ, Η Αγροτική Πίστη στη Δ. Ευρώπη κ' στην Ελλάδα, Αθήνα 1964
3. Ν. ΔΗΜΟΥ, Η Αγροτική Πίστη στην Ελλάδα κ' η άσκηση της από την ΑΤΕ, Αγροτικές συνεταιριστικές επιδόσεις, Θεσσαλονίκη 1984.
4. Β. ΔΡΟΥΓΚΑΣ, Δ. ΜΗΛΙΑΚΟΣ, Η ΑΤΕ κ' το Τραπεζικό σύστημα, ΑΤΕ, Δ/νση Μελετών κ' Προβλεψεών, Αθήνα 1986.
5. Ν. Κ. ΜΠΑΛΤΑΣ, Η Αγροτική Πίστη στην Ελλάδα κ' στις άλλες χώρες της ΕΟΚ, ΑΙΣΟΒΕ, Κέντρο Οικονομικής Έρευνας, Αθήνα 1988.
6. Α. ΧΑΤΖΗΑΝΤΩΝΙΟΥ, Συστήματα Αγροτικής Πίστης στο διεθνές χώρο, ΑΤΕ, Αθήνα 1990

9. ΙΣΠΑΝΙΑ

9.1 Η άσκηση της αγροτικής πίστης στην Ισπανία

Banco de Credito Agricola, S.A.

Η αγροτική πίστη στην Ισπανία ασκείται κυρίως από την "Banco de Credito Agricola, S.A." (BCA), η οποία είναι ανώνυμη εταιρεία με καταστατικό εγκριμένο από το Υπουργικό Συμβούλιο της 3 Δεκεμβρίου του 1971. Τα χαρακτηριστικά αυτής της τράπεζας είναι ότι βρίσκεται μέσα στα πλαίσια των κανόνων της πιστωτικής πολιτικής της Ισπανίας αφενός και εντός των κανόνων λειτουργίας των ισπανικών ανωνύμων εταιρειών αφετέρου. Αν και είναι εταιρεία, το ισπανικό κράτος συγκεντρώνει το σύνολο των μετοχών της BCA.

Η έδρα της βρίσκεται στη Μαδρίτη και έχει υποκαταστήματα σε διάφορες περιοχές. Στον όμιλο, όμως, της "Banco de Credito Agricola" ανήκουν οι Ενώσεις Αγροτικών Ταμείων - Cajas Rurales Asociadas, που έχουν 2.500 υποκαταστήματα σ'ολόκληρη την Ισπανία.

Η BCA εκτελεί τραπεζικές εργασίες, που έχουν αποκλειστικό στόχο την αγροτική ανάπτυξη. Ειδικότερα, χρηματοδοτεί όλες τις αγροτικές δραστηριότητες είτε άμεσα, από τα κεντρικά της, τα υποκαταστήματα και τις Ενώσεις Αγροτικών Ταμείων είτε έμμεσα με τις συνεργατικές ενώσεις.

Δικαιούχοι των δανείων είναι:

- Οι αγροτικές συλλογικές δραστηριότητες, όπως οι συνεταιρισμοί γης, οι αγροτικές εταιρείες μεταποίησης, οι εταιρείες άρδευσης, οι ομάδες παραγωγών (APA) κλπ., που δικαιούνται δάνεια συλλογικής μορφής.
- Οι αγροτικοί επιχειρηματίες, όπως ιδιώτες - αγρότες, εμπορικές εταιρείες αγροτικών προϊόντων και οι εταιρείες που προσφέρουν αγροτικές υπηρεσίες.

Η τράπεζα καλύπτει περίπου το 70% της αξίας της επένδυσης, για την οποία ζητείται ο δανεισμός. Ως αξία επένδυσης θεωρεί εκείνη, που υπολογίζει η ίδια η τράπεζα. Για τις αγροτικές οργανώσεις συλλογικής μορφής το δάνειο καλύπτει το 80% της αξίας της επένδυσης.

Το επιτόκιο με το οποίο επιβαρύνεται ο δανειζόμενος, εξαρτάται από τη φύση του δανείου, τη διάρκεια εξόφλησης και την προτεραιότητα, που δίνεται από το ισπανικό Υπουργείο Γεωργίας.

Επίσης, ο πελάτης αγρότης ή επιχειρηματίας κρεώνεται με μια προμήθεια μελέτης "comision de estudio" της αίτησής του. Η προμήθεια αυτή εξαρτάται από τη φύση του δανειζόμενου. Έτσι, για τα φυσικά ή νομικά πρόσωπα υπάρχει διαφορετική επιβάρυνση. Επίσης, διαφοροποιείται, εάν ο δανειολήπτης είναι οργάνωση συλλογικής δραστηριότητας αγροτών ή είναι εμπορική εταιρεία αγροτικών προϊόντων. Δε κρεώνεται προμήθεια για δάνεια κάτω των 10 εκατομμυρίων πεσετών.

Η διάρκεια εξόφλησης των δανείων κυμαίνεται από 6 μέχρι 10 χρόνια. Για ορισμένα δάνεια προβλέπεται και περίοδος χάριτος, κατά την οποία καταβάλλονται μόνο οι τόκοι του δανείου. Η διάρκεια τόσο της περιόδου εξόφλησης, όσο και της περιόδου χάριτος εξαρτώνται πάλι από τη φύση της επένδυσης.

Οι εγγυήσεις που ζητά η BCA, είναι ανάλογες με αυτές που ζητά, κατά γενικό κανόνα, το τραπεζικό σύστημα. Λέχεται, επίσης, εγγυήσεις και εγγυητικές επιστολές από τα αποταμιευτικά και τα αγροτικά ταμεία. Όσον αφορά τη δανειοδότηση των οργανώσεων συλλογικής δραστηριότητας, υπάρχει η αλληλέγγυος ευθύνη.

Όπως προαναφέρθηκε, η Banco de Credito Agricola χορηγεί κάθε είδους δάνεια στον αγροτικό τομέα (μεσομακροπρόθεσμα), με τους εξής ενδεικτικούς σκοπούς:

- Βελτίωση των εδαφών, όπως ισοπεδώσεις, αρδεύσεις, κατασκευή αντερισμάτων για περιορισμό της διάβρωσης, μικρά ποτιστικά δίκτυα κλπ.

- Έργα άρδευσης.

- Ενέργειες για ανάπτυξη της κτηνοτροφίας.

- Βελτίωση της φυτικής παραγωγής με δενδροφυτεύσεις εσπεριδοειδών, ελιάς, δασικών, αμπέλου, ανθοκομίας κλπ.

- Απόκτηση μηχανημάτων εγχώριων και εισαγόμενων πάσης φύσεως, που χρησιμοποιούνται στις καλλιέργειες ή εκτροφές.

- Λοιπές βελτιώσεις και κατασκευές, όπως είναι οι ψυκτικοί αγροτικοί θάλαμοι, αποθηκευτικοί χώροι, εξηλεκτρισμός κλπ.

- Αγροτικές Βιομηχανίες. Σχεδόν χρηματοδοτείται το σύνολο των γεωργικών βιομηχανιών, που αποβλέπουν στη μεταποίηση των αγροτικών προϊόντων.

- Εσωτερικό Εμπόριο. Χρηματοδότηση για τη δημιουργία κέντρων συγκέντρωσης των πρωτογενών αγροτικών προϊόντων, κυρίως ευπαθών που προορίζονται για ανθρώπινη κατανάλωση.

- Άλλοι σκοποί δανεοδότησης. Εγκατάσταση νέων γεωργών, εκσυγχρονισμός αγροτικών εκμεταλλεύσεων και δάνεια για αντιμετώπιση θεομηνιών.

Αγροτικά Ταμεία (Cajas Rurales)

Η Banco de Credito Agricola δεν είναι ο μοναδικός χρηματοδοτικός οργανισμός της γεωργίας στην Ισπανία. Κατέχει περίπου το 20-25% του μεριδίου της αγοράς. Μαζί με τα Αγροτικά Ταμεία το μερίδιο της αγοράς φθάνει το 50-60%.

Τα Αγροτικά Ταμεία, όμως, είναι αυτόνομοι συνεταιρικοί οργανισμοί που ανήκουν στον ιδιωτικό τομέα και η BCA είναι δημόσιος οργανισμός.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Α. ΧΑΤΖΗΑΝΤΩΝΙΟΥ, Συστήματα Αγροτικής πίστης στο διεθνή χώρο, ΑΤΕ, Αθήνα 1990.
2. ΓΕΩΡ. ΓΡΑΜΜΑΤΟΠΟΥΛΟΣ, Η Αγροτική πίστη στη Δ. Ευρώπη, Αθήνα 1964.

Συμπεράσματα για την άσκηση της αγροτικής πίστης σε μερικές χώρες-μέλη της ΕΟΚ.

Από την ανάλυση των τραπεζικών συστημάτων σε 9 χώρες της ΕΟΚ προκύπτει το συμπέρασμα, ότι κατά το μάλλον ή ήττον υπάρχει κάποια ομοιομορφία στους κανόνες λειτουργίας τους. Δηλαδή, η τραπεζική αγορά φαίνεται ότι είναι ανοικτή στην είσοδο νέων τραπεζών. Δεν υπάρχει αυστηρή περιχαράκωση των τραπεζικών εργασιών. Υπάρχει αυστηρή νομοθεσία, όσον αφορά στα πρόσωπα που αναλαμβάνουν την τραπεζική επιχείρηση. Οι κανόνες νομισματικής πολιτικής, αν και είναι διατυπωμένοι σε νόμους, ελάχιστα εφαρμόζονται. Εξαιρέση σ'αυτά αποτελεί η χώρα μας, στην οποία το τραπεζικό της σύστημα δεν μπορεί, ακόμα, να υπαχθεί στη χωρία των άλλων ανεπτυγμένων χωρών της ΕΟΚ.

Όσον αφορά στην άσκηση της αγροτικής πίστης, σημειώνεται ότι όλες οι εκτός της Ελλάδας, χώρες, δε θα έχουν σχεδόν κανένα πρόβλημα από τον εκσυγχρονισμό του κοινοτικού τραπεζικού συστήματος, που εναρμονίζεται στο λεγόμενο deregulation του διεθνούς χρηματοδοτικού συστήματος. Όμως, για το σύστημα της αγροτικής πίστης της χώρας μας και ειδικά για το φορέα του (ΑΤΕ), θα υπάρξουν επιπτώσεις, που θα είναι ανάλογες με την προετοιμασία, που έγινε μέχρι σήμερα και κυρίως αυτή, που πρέπει να γίνει.

ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΠΙΣΤΗΣ ΣΕ ΑΛΛΕΣ ΔΥΤΙΚΕΣ ΕΥΡΩΠΑΙΚΕΣ ΧΩΡΕΣ ΕΚΤΟΣ ΕΟΚ

Προλεγόμενα

Το κυρίαρχο στοιχείο σ'αυτή την κατηγορία των ανεπτυγμένων χωρών της Δυτικής Ευρώπης, είναι η άσκηση της αγροτικής πίστης κυρίως από Συνεταιριστικές τράπεζες και πιστωτικούς οργανισμούς, με εξαίρεση τη Νορβηγία, όπου υπάρχει Κρατική Αγροτική Τράπεζα.

Στην Ελβετία και στη Νορβηγία υπάρχει έντονος κρατικός παρεμβατισμός, αλλά για διαφορετικούς λόγους στην καθεμία. Στην πρώτη για να δημιουργήσει προϋποθέσεις παραγωγής αγροτικών προϊόντων, ενώ στη δεύτερη για να ενισχύσει τον αγροτικό τομέα και κυρίως το αγροτικό εισόδημα.

Στη Σουηδία το σύστημα αγροτικής πίστης, επίσης, είναι από τα πιο αντιπροσωπευτικά συνεταιριστικά. Αυτές οι χώρες θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν η καθεμία ξεχωριστά φυσικά, σαν πρότυπα οργάνωσης της συνεταιριστικής αγροτικής πίστης.

Χαρακτηριστικό, επίσης, γνώρισμα της αγροτικής πίστης στις χώρες αυτές είναι το γεγονός ότι, παρόλο που υπάρχουν διαφορετικά μέσα εφαρμογής της αγροτικής πολιτικής, εντούτοις η χρηματοδότηση της γεωργίας δεν επαφίεται στους μηχανισμούς του τραπεζικού συστήματος της κάθε χώρας.

1. ΕΛΒΕΤΙΑ

1.1 Η άσκηση της αγροτικής πίστης στην Ελβετία

Στην Ελβετία δεν υπάρχει εξειδικευμένος οργανισμός για την άσκηση της αγροτικής πίστης. Η ελβετική γεωργία είναι μικρή και η δικαιολογία της ύπαρξής της είναι εξασφάλιση εθνικής ανεξαρτησίας στον τομέα των τροφίμων. Αλλωστε και η αποδοτικότητα του τομέα σε σχέση με τους άλλους τομείς της οικονομίας είναι χαμηλή, εκτός από την κτηνοτροφία. Προκειμένου να διατηρηθεί ένα ελάχιστο όριο γεωργικής παραγωγής, το κράτος χρηματοδοτεί τον τομέα, κυρίως για τη διατήρηση αποθεμάτων γεωργικών προϊόντων.

1.2 Το νομοθετικό πλαίσιο

Με τον ομοσπονδιακό νόμο της 23ης Μαρτίου 1963, που αφορά τις πιστώσεις επενδύσεων στον αγροτικό τομέα και τις βοήθειες στις αγροτικές εκμεταλλεύσεις, δίνεται η δυνατότητα, μέσω των ειδικών Ταμείων, στα καντόνια να χορηγούν αγροτικά δάνεια, κατά κανόνα χωρίς τόκο. Αυτά τα δάνεια προορίζονται για βελτίωση της παραγωγικής βάσης (πιστώσεις επενδύσεων), χορηγούνται, επίσης, μακροπρόθεσμα δάνεια σε αγροτικές εκμεταλλεύσεις, που βρίσκονται σε δύσκολες χρηματοδοτικές συνθήκες ή αντιμετωπίζουν περιπτώσεις καταστροφών από θεομηνίες.

Η χορήγηση των δανείων για επενδύσεις γίνεται κάτω από ορισμένες προϋποθέσεις. Προτεραιότητα δίνεται στους οικονομικά αδύνατους γεωργούς. Επιπλέον θα πρέπει να αποδειχθεί, ότι υπάρχει η δυνατότητα επιστροφής όχι μόνο του δανείου αλλά και η εξόφληση των άλλων τραπεζικών δανείων. Όσον αφορά στα δάνεια για επενδύσεις στη γεωργία, θα πρέπει να συμφωνούν με τους στόχους της εθνικής αγροτικής πολιτικής και ειδικότερα την ικανότητα απορρόφησης από την αγορά. Για τα δάνεια από τα καντόνια, τα οποία δίνονται χωρίς τόκο, υπάρχει δυνατότητα οι υπηρεσίες που προσφέρουν τα ίδια τα καντόνια, να αυξάνουν το ποσό των χορηγούμενων δανείων από 33 μέχρι 100% του ποσού, που διατίθεται από τα ομοσπονδιακά κεφάλαια.

1.3 Κρατικές Τράπεζες των καντονίων και συνεταιρισμοί Raiffeisen

Όμως, η αγροτική πίστη στην Ελβετία κυρίως ασκείται από
α) τις κρατικές τράπεζες των καντονίων, β) τους πιστωτικούς συνεταιρισμούς Raiffeisen.

Οι Κρατικές Τράπεζες σε κάθε καντόνι έχουν σκοπό τη χρηματοδότηση όλων των τομέων της οικονομίας, όπου περιλαμβάνεται και η γεωργία. Οι πιστωτικοί συνεταιρισμοί, που είναι οι τοπικές τράπεζες και ξεπερνούν τους 1.000 σ'ολόκληρο το ομοσπονδιακό κράτος, έχουν συστήσει το Κεντρικό Ταμείο, δηλαδή την Κεντρική Συνεταιριστική Τράπεζα. Σ'αντίθεση με άλλες χώρες, όπου η αγροτική πίστη Raiffeisen περιλαμβάνει και τα περιφερειακά Ταμεία, στην Ελβετία δε συμβαίνει αυτό.

Χαρακτηριστικό γνώρισμα στην άσκηση της αγροτικής πίστης στην Ελβετία είναι ότι έχει πολύ μικρό κόστος.

Οι Αποταμιευτικές Τράπεζες (Savings Banks), επίσης, έχουν ένα μικρό μερίδιο στη χορήγηση των αγροτικών δανείων. Σημειώνεται ότι οι υπόλοιποι συνεταιρισμοί της Ελβετίας, όπως καταναλωτικοί και βιοτεχνικοί, έχουν δική τους Κεντρική Συνεταιριστική Τράπεζα.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. EXPRESS, Σημαντικές αλλαγές στην Ελβετική Τραπεζική αγορά, 1.2.87
2. ΓΕΩΡ. ΓΡΑΜΜΑΤΟΠΟΥΛΟΣ, Η Αγροτική πίστη στη Δ. Ευρώπη, Αθήνα 1964
3. Α. ΧΑΤΖΗΑΝΤΩΝΙΟΥ, Συστήματα Αγροτικής πίστης στο Διεθνές χώρο, ΑΤΕ, Αθήνα 1990

2. ΣΟΥΗΔΙΑ

2.1 Η συνεταιριστική οργάνωση

Το σύστημα της αγροτικής πίστης στη Σουηδία βασίζεται στο συνεργατισμό. Η συνεταιριστική οργάνωση εξυπηρετείται από τη δική της τράπεζα την "FORENINGS BANKERNAS BANK" (FBB), η οποία είναι εμπορική τράπεζα. Ιδρύθηκε το 1958 και ανέλαβε όλες τις δραστηριότητες που είχε προηγουμένως η Οργάνωση Σουηδικής αγροτικής πίστης. Η συνεταιριστική τράπεζα βασίζεται στη συνήθη οργάνωση δηλαδή σε τοπικό, περιφερειακό και εθνικό επίπεδο.

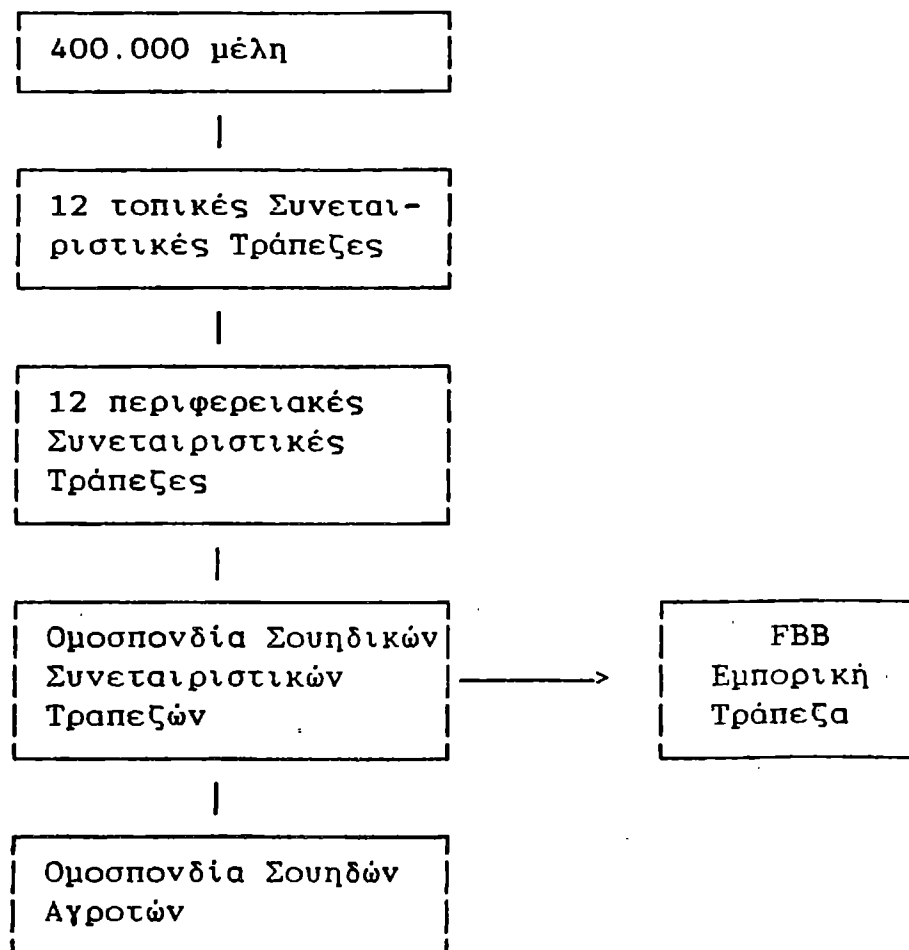
Οι τοπικές συνεταιριστικές τράπεζες ανέρχονται σε 462, με 750 υποκαταστήματα. Είναι η βάση της συνεταιριστικής τραπεζικής οργάνωσης με παρουσία σχεδόν σ'ολόκληρη τη χώρα. Κάθε τοπική τράπεζα έχει το δικό της Διοικητικό Συμβούλιο και την ετήσια Τακτική Γενική Συνέλευση. Το μέγεθος της κάθε τοπικής τράπεζας είναι συνάρτηση του μεγέθους της περιοχής που καλύπτει και αντικείμενο έχει τις συνήθεις τραπεζικές εργασίες. Οργανωτικά, κάθε συνεταιριστική τοπική τράπεζα ανήκει σε μία από τις 12 περιφερειακές συνεταιριστικές τράπεζες, οι οποίες συντονίζουν, βοηθούν και εξυπηρετούν τις τοπικές σε πολλούς τομείς.

1.2 Η ομοσπονδία των σουηδικών Συνεταιριστικών Τραπεζών

Σε εθνικό επίπεδο υπάρχει η ομοσπονδία των σουηδικών Συνεταιριστικών Τραπεζών "SFF", στην οποία μέλη είναι οι 12 περιφερειακές Συνεταιριστικές Τράπεζες. Η Ομοσπονδία εκπροσωπεί τις συνεταιριστικές τράπεζες, Τοπικές και Περιφερειακές, τόσο προς το δημόσιο όσο και προς το κοινό και ανήκει στην Ομοσπονδία των Σουηδών Αγροτών (LRF), με το μεγαλύτερο αριθμό μελών (400.000), αφού τόσα είναι τα μέλη που ανήκουν στις Τοπικές Συνεταιριστικές Τράπεζες. Σημειώνεται, ότι για όλους τους δανειζόμενους είναι υποχρεωτική η εγγραφή ως μέλους σε τοπική συνεταιριστική τράπεζα. Οι Περιφερειακές Τράπεζες εξάλλου, δέχονται ως μέλη μόνο τις Τοπικές Τράπεζες. Από το 1969, με νόμο που αφορά την αγροτική χρηματοδότηση, οι Συνεταιριστικές Τράπεζες τέθηκαν στην ίδια μοίρα με τις υπόλοιπες Εμπορικές Τράπεζες και κάθε πολίτης μπορεί να γίνει μέλος της Τοπικής Συνεταιριστικής Τράπεζας, ανεξάρτητα εάν είναι αγρότης ή όχι.

Η πραγματική διαφορά του σουηδικού συστήματος αγροτικής πίστης από το αντίστοιχο των υπόλοιπων δυτικοευρωπαϊκών χωρών είναι ότι η Ομοσπονδία Συνεταιριστικών Τραπεζών (SFF) δεν είναι η ίδια τράπεζα, αλλά εξυπηρετείται από την FORENINGS BANKERNAS BANK (FBB), που είναι η Κεντρική Τράπεζα για ολόκληρη τη συνεταιριστική οργάνωση. Οι κυριότεροι μέτοχοί της είναι οι Περιφερειακές Τράπεζες (15%), η Ομοσπονδία Σουηδών Αγροτών (11%) και η Ομοσπονδία Συνεταιριστικών Τραπεζών (10%).

Σχηματικά η διάρθρωση της σουηδικής αγροτικής πίστης έχει ως εξής (στοιχεία 1980):

Η Συνεταιριστική Τράπεζα στο σουηδικό τραπεζικό σύστημα είναι η μόνη τράπεζα που λειτουργεί ως συνεταιριστική οργάνωση. Οι υπόλοιπες είναι είτε εταιρίες περιορισμένης ευθύνης είτε ιδρύματα, όπως είναι οι Αποταμιευτικές Τράπεζες.

Το τραπεζικό συνεταιριστικό σύστημα της Σουηδίας είναι αρκετά παλιό. Η χρηματοδότηση της γεωργίας ήταν και συνεχίζει να είναι ο κυρίαρχος τομέας. Τα δάνεια είναι κάθε μορφής, βραχυπρόθεσμα και μεσομακροπρόθεσμα. Δικαίωμα δανειοδότησης έχουν επίσης, οι Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Το 1970 έγινε αναδιοργάνωση του συστήματος και έτσι, μειώθηκαν οι 800 περίπου Τοπικές Τράπεζες σε 426. Υπήρξε, όμως, μία μεγάλη αύξηση του αριθμού των μελών από 200.000 μέλη, που ήταν το 1970, σε περισσότερα από 400.000 σήμερα και ως σημειωθεί εδώ ότι το 55% των μελών είναι εκτός του γεωργικού τομέα. Αυτό ήταν, βέβαια, μία έξυπνη πολιτική της τράπεζας, που με τους νέους κανονισμούς που εξέδωσε το 1970 παρέσχε το δικαίωμα στους καταθέτες της, να γίνουν και μέλη.

Από το 1978 δε, η αύξηση των μελών της έγινε ακόμα πιο θεαματική με την επιπλέον επιδότηση επιτοκίου καταθέσεων των μελών της. Δηλαδή, η διανομή των κερδών στα μέλη δε γίνεται ανάλογα με τις συνεταιριστικές τους μερίδες, αλλά με την επιδότηση του επιτοκίου των καταθέσεων τους. Πριν το 1978, όμως, η επιστροφή των κερδών γινόταν μόνο ανάλογα με τα δάνεια χορηγήσεων των μελών της.

Η κύρια πηγή πόρων των Συνεταιριστικών Τραπεζών για τις χορηγήσεις τους είναι οι καταθέσεις και υπάρχουν 5 είδη λογαριασμών καταθέσεων. Όσον αφορά στη FBB, έχει το 7% του μεριδίου της αγοράς στις καταθέσεις στη Σουηδία.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Α. ΧΑΤΖΗΑΝΤΩΝΙΟΥ, Συστήματα Αγροτικής Πίστης στο διεθνή χώρο, ΑΤΕ, Αθήνα 1990.

3. ΝΟΡΒΗΓΙΑ

3.1 Η άσκηση της αγροτικής πίστης στη Νορβηγία

Η Κρατική Τράπεζα για τη γεωργία

Η αγροτική πίστη στη Νορβηγία ασκείται κυρίως από την Κρατική Τράπεζα για τη γεωργία (State Bank for Agriculture), η οποία ιδρύθηκε το 1965 ύστερα από ένωση τριών Κρατικών Τραπεζών, που εξυπηρετούσαν τον κλάδο. Η ιστορία της αγροτικής πίστης στη Νορβηγία αρχίζει από το 1852, όταν ιδρύθηκε η Τράπεζα υποθηκών του Βασιλείου της Νορβηγίας, μία από τις τρεις τράπεζες που ίδρυσαν τη σημερινή Κρατική Τράπεζα.

Όπως προαναφέρθηκε, αυτή η τράπεζα δεν καλύπτει πλήρως την αγροτική πίστη στη χώρα. Για παράδειγμα, η μεσοπρόθεσμη και η βραχυπρόθεσμη πίστη ασκείται από τις Εμπορικές και Αποταμιευτικές Τράπεζες. Η ίδρυση της Κρατικής Τράπεζας για τη γεωργία το 1968 έγινε, για να εξασφαλισθεί η άνετη μακροπρόθεσμη χρηματοδότηση του κλάδου. Τα δάνεια χορηγούνται με υποθήκευση του ακινήτου. Επιπρόσθετα η τράπεζα εξυπηρετεί και τις κρατικές επιδοτήσεις, που δίνονται για τις επενδύσεις στη γεωργία.

Η Κρατική Τράπεζα για τη γεωργία υπάγεται στο Υπουργείο Γεωργίας. Οι διαδικασίες με τις οποίες εργάζεται η Τράπεζα για τη διεκπεραίωση του δανειακού της έργου, βασίζεται σε οδηγίες εγκεκριμένες από το Υπουργείο Γεωργίας. Πρέπει να σημειωθεί ότι η τράπεζα καλύπτει το σύνολο της επικράτειας. Οι κεντρικές της υπηρεσίες βρίσκονται στο Οσλο. Το Διοικητικό της Συμβούλιο διορίζεται από την κυβέρνηση και είναι 5μελές. Η Νορβηγία διαιρείται σε 19 περιφέρειες, οπότε η τράπεζα συνεργάζεται στενά με τις αντίστοιχες περιφερειακές διευθύνσεις γεωργίας της χώρας.

Οι σημαντικότερες χρηματοδοτικές δραστηριότητες της τράπεζας καλύπτουν τους εξής τομείς:

- Κατασκευή ή ανασκευή στάβλων, αποθηκών ζωοτροφών, θερμοκηπίων κλπ.
- Αγορά αγροτικής γης. Εδώ περιλαμβάνεται τόσο η αγορά από το ελεύθερο εμπόριο, όσο και μεταβίβαση σ'ένα μέλος μίας οικογένειας ή η μεταβίβαση από μια γενιά στην άλλη.
- Κατασκευή και επισκευή κατοικιών στις φάρμες.
- Αρδευτικά έργα, βελτίωση κοινοχρήστων λιομώνων και δασικοί δρόμοι.

Ο αγρότης που ενδιαφέρεται για δανεισμό και επιδότηση, κατασκευή και επισκευή φάρμας, με τη βοήθεια κρατικών υπηρεσιών, επεξεργάζεται ένα σχέδιο επενδύσεων, το οποίο υποβάλλεται στην Τράπεζα για έγκριση και χρηματοδότηση. Το σχέδιο επενδύσεων καλύπτει τις ανάγκες μιας πενταετίας και παρουσιάζει τη δυνατότητα αυτοχρηματοδότησης ορισμένων επενδύσεων και εξόφλησης των δανείων από την τράπεζα. Θα πρέπει να σημειωθεί, ότι το σχέδιο επενδύσεων υποδεικνύει το μέγεθος του κτιρίου της φάρμας. Το σχέδιο κατασκευής του κτιρίου γίνεται και αυτό από δημόσια υπηρεσία. Τα τελευταία χρόνια, λόγω υπερπαραγωγής κτηνοτροφικών προϊόντων, επεβλήθησαν ορισμένοι περιορισμοί στη χρηματοδότηση στάβλων για την παραδοσιακή κτηνοτροφία.

Συνήθως η τράπεζα χορηγεί το 25% του δανείου άτοκα, άλλο ένα 25% έντοκα, το 16% είναι επιδότηση και το υπόλοιπο 34% μπορεί να είναι αυτοχρηματοδότηση ή να καλυφθεί από τις εμπορικές ή Αποταμιευτικές Τράπεζες. Το ποσοστό για δάνειο χωρίς τόκο, σε ορισμένες περιοχές ανέρχεται στο 35% του κατασκευαστικού κόστους. Όμως, σ'όλες τις περιπτώσεις το επιτόκιο όσων δανείων της τράπεζας επιβαρύνονται με τόκο, ανέρχεται στο 12% (1988).

Επειδή, όπως προαναφέρθηκε, η Κρατική Τράπεζα για τη γεωργία στις περισσότερες περιπτώσεις δεν καλύπτει τις συνολικές ανάγκες για το σχέδιο επένδυσης, ο αγρότης - επενδυτής θα πρέπει να καταφύγει στις Εμπορικές ή Αποταμιευτικές Τράπεζες. Σ'αυτές τις περιπτώσεις οι Εμπορικές ή Αποταμιευτικές Τράπεζες έχουν προτεραιότητα στην υποθήκευση έναντι της Κρατικής Τράπεζας για τη γεωργία. Φυσικά, τα επιτόκια που χρεώνουν οι Εμπορικές ή Αποταμιευτικές Τράπεζες, είναι υψηλότερα από αυτά, που χρεώνει η τράπεζα για τη γεωργία.

Η τράπεζα για τη γεωργία χρηματοδοτείται από το Αναπτυξιακό Κεφάλαιο της Γεωργίας. Αυτό το Κεφάλαιο προέρχεται από τον κρατικό προϋπολογισμό και το ύψος του καθορίζεται ύστερα από συμφωνία των αγροτικών οργανώσεων και της κυβέρνησης. Εννοείται ότι μέρος του Κεφαλαίου Ανάπτυξης μεταφέρεται στην τράπεζα, ενώ με το υπόλοιπο υλοποιείται το αγροτικό επενδυτικό πρόγραμμα του κράτους. Σύνηθες φαινόμενο, μετά το 1980, είναι για την τράπεζα η ρύθμιση χρεών με δάνεια, στα οποία δεν επιβάλλονται τόκοι.

Όσον αφορά στα βραχυπρόθεσμα δάνεια, οι αγρότες μπορούν να δανειστούν από τις άλλες τράπεζες μέχρι και 40% του κύκλου εργασιών τους, χωρίς καμμία εμπράγματη εγγύηση. Αυτό ήταν αποτέλεσμα συμφωνίας μεταξύ της Ένωσης των Ιδιωτικών Τραπεζών και των οικονομικών οργανώσεων των αγροτών, που έγινε το 1967. Ο κίνδυνος από τη μη εξόφληση αυτών των δανείων καλύπτεται 50% από τις οργανώσεις και 50% από την Ένωση Τραπεζών. Σημειώνεται, τέλος, ότι η Κρατική Τράπεζα για τη γεωργία καλύπτει το 20-25% του ύψους των χορηγήσεων, που δίνονται στον κλάδο της γεωργίας. Οι επιδοτήσεις δεν υπολογίζονται στο πιο πάνω ποσοστό.

Οι 28 εμπορικές και 163 Αποταμιευτικές Τράπεζες της Νορβηγίας καλύπτουν το 42% των συνολικών δανείων για τη γεωργία. Βέβαια, μεταξύ των Αποταμιευτικών και Εμπορικών οι πρώτες έχουν το μεγαλύτερο ποσοστό λόγω του περιφερειακού τους χαρακτήρα.

3.2 Σύγκριση της Κρατικής Τράπεζας της Νορβηγίας με την ΑΤΕ

Η Κρατική Τράπεζα για τη γεωργία έχει πολλές ομοιότητες με την ΑΤΕ. Οι κυριότερες είναι οι ακόλουθες:

- Είναι και οι δύο Κρατικές Τράπεζες
- Καλύπτουν ολόκληρη την επικράτεια
- Έχουν διορισμένα Διοικητικά Συμβούλια
- Υλοποιούν την αγροτική πολιτική της κυβέρνησης
- Συνεργάζονται στενά με οικονομικές οργανώσεις αγροτών.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Α. ΧΑΤΖΗΑΝΤΩΝΙΟΥ, Συστήματα Αγροτικής Πίστης στο Διεθνή χώρο, ΑΤΕ, Αθήνα 1990
2. Κέρδος/FINANCIAL TIMES, Οι Τράπεζες του Κόσμου χωρίς σύνορα 27.7.88

Συμπεράσματα για τα συστήματα αγροτικής πίστης σε μερικές άλλες δυτικές ευρωπαϊκές χώρες εκτός ΕΟΚ

Όπως στις χώρες της ΕΟΚ δεν υπάρχει ομοιόμορφο σύστημα αγροτικής πίστης, έτσι και στις άλλες εκτός ΕΟΚ χώρες της Δυτικής Ευρώπης επικρατεί μία ποικιλομορφία συστημάτων.

Αν και πρόκειται για χώρες υψηλού βιοτικού επιπέδου, εντούτοις η γεωργία και η χρηματοδότησή της αποτελούν τομείς ιδιαίτερης κρατικής προστασίας. Είναι γεγονός, εξάλλου, ότι για την επιτυχία της αγροτικής πολιτικής σπουδαίο ρόλο παίζει η χρηματοδότησή της. Αυτές οι χώρες, αν και δεν έχουν πάντοτε συγκριτικό πλεονέκτημα στο γεωργικό τομέα, επιδιώκουν να έχουν κάποια επάρκεια στην παραγωγή στρατηγικών αγροτικών προϊόντων.

Επίσης, πρέπει να τονισθεί, ότι η άσκηση της αγροτικής πίστης στις λοιπές εκτός ΕΟΚ χώρες της Δυτικής Ευρώπης είναι ανεπτυγμένον επιπέδου, αποτελεσματική και εξίσου καλή με τις Δυτικοευρωπαϊκές χώρες-μέλη της ΕΟΚ. Αυτό το γεγονός υποδηλώνει δύο συμπεράσματα.

α. Το κοινοτικό κεκτημένο δεν επηρέασε ούτε τις τράπεζες ούτε το σύστημα άσκησης της αγροτικής πίστης.

β. Η αποτελεσματικότητα της αγροτικής πίστης οφείλεται μάλλον στον υψηλό βαθμό ανάπτυξης της Δημόσιας Διοίκησης και στην υπευθυνότητα τόσο των φορέων άσκησης της πίστης, αλλά και των αποδεκτών της.

1. ΟΥΓΓΑΡΙΑ

1.1 Η άσκηση της αγροτικής πίστης στην Ουγγαρία

Η ουγγρική οικονομία τα τελευταία χρόνια έχει κάνει μεγάλα βήματα, προς την κατεύθυνση της ανάπτυξης. Δεν είναι τυχαίο ότι αυτή η χώρα, ανάμεσα στις άλλες σοσιαλιστικές, έχει αναπτύξει σε σημαντικό βαθμό την οικονομία τροφίμων.

Από την ανάλυση που ακολουθεί προκύπτει ότι το σύστημα αγροτικής πίστης - που ως σημειωθεί ότι τη μεταπολεμική περίοδο αρκετές φορές έχει βελτιωθεί - συνέβαλε, μαζί βέβαια, με άλλους παράγοντες, στην παραγωγή τροφίμων σε τέτοιο επίπεδο ώστε σήμερα κάθε επιπλέον αύξησή τους να κατευθύνεται στις εξαγωγές.

1.2 Μεταπολεμική περίοδος

Η αγροτική πίστη στην Ουγγαρία, στη μεταπολεμική περίοδο, ασκείται από το Εθνικό Συνεταιριστικό Πιστωτικό Ίδρυμα (OSZH), που ιδρύθηκε το 1947 και λειτούργησε σε συνεταιριστική βάση, με δραστηριότητες τη δανειοδότηση τόσο των συνεταιρισμών, όσο και των μεμονωμένων παραγωγών. Ας σημειωθεί ότι αυτό που διαφοροποιεί τον OSZH από το RAIFFEISEN είναι το γεγονός ότι ο σκοπός ίδρυσης του πρώτου ήταν και η χρηματοδότηση των μεμονωμένων παραγωγών, πράγμα που φαίνεται παράλογο στη λογική των πιστωτικών συνεταιρισμών της Δυτικής Ευρώπης. Βέβαια, ένα άλλο διακριτικό γνώρισμα του OSZH, σε σχέση με τις κορυφαίες οργανώσεις των άλλων πιστωτικών συνεταιρισμών των καπιταλιστικών χωρών, είναι ότι ο πρώτος ανελάμβανε και διεκπεραιώνει εργασίες και μη χρηματοπιστωτικές, στα πλαίσια των εντολών που λάμβανε από την κεντρική εξουσία.

Παράλληλα με τον OSZH λειτουργούσαν περίπου 1000 πιστωτικοί συνεταιρισμοί με δικαίωμα δανειοδότησης μόνο των μελών τους. Έτσι παρατηρείται να χρηματοδοτεί η κορυφαία οργάνωση των πιστωτικών συνεταιρισμών, δηλαδή ο OSZH, εκείνους τους παραγωγούς που δεν είχαν δικαίωμα χρηματοδότησης από τους πιστωτικούς συνεταιρισμούς, γιατί δεν ήταν μέλη τους.

Οι χρηματοδοτικοί πόροι των πιστωτικών συνεταιρισμών ήταν οι συνεταιριστικές μερίδες των μελών τους, τα κέρδη που πραγματοποιούσαν και τέλος οι καταθέσεις που δέχονταν, τόσο από μέλη, όσο και από μη μέλη.

Ένα άλλο στοιχείο που διαφοροποιεί τους πιστωτικούς συνεταιρισμούς της Ουγγαρίας από τα περιφερειακά και τοπικά ταμεία συνεταιριστικού τύπου της Δυτικής Ευρώπης, είναι ότι τα τελευταία ασκούν καθαρά τραπεζικές εργασίες ενώ τα αντίστοιχα της Ουγγαρίας είχαν και αρμοδιότητες άλλης φύσεως, όπως π.χ. εμπορία αγροτικών προϊόντων.

Όσον αφορά τους πόρους του OSZH, αυτοί προέρχονταν κατά κύριο λόγο από την Εθνική Τράπεζα της Ουγγαρίας (MNB) και τη ρευστότητα των πιστωτικών συνεταιρισμών.

Από τη μέχρι τώρα ανάλυση προκύπτει ότι το σύστημα της αγροτικής πίστης του 1947 λειτουργούσε σε τρία επίπεδα:

- Εθνική Τράπεζα - Χρηματοδότηση της Κεντρικής προς τον OSZH
- OSZH - Χρηματοδότηση πιστωτικών συνεταιρισμών και μεμονωμένων
- Πιστωτικοί συνεταιρισμοί - Χρηματοδότηση μελών

Συμπληρωματικά αναφέρεται ότι οι πιστωτικοί συνεταιρισμοί λειτουργούσαν στα πλαίσια της αυτονομίας και ανεξαρτησίας, με παρεμβάσεις του OSZH, όσον αφορά στις πιστωτικές διαδικασίες και τη συμφωνία των ισολογισμών τους. Εκτός από την Εθνική Τράπεζα, που είχε και την ευθύνη χρηματοδότησης, σε κεντρικό επίπεδο, τα Υπουργεία Οικονομικών και Γεωργίας καθόριζαν επίσης τα πλαίσια πιστωτικής δραστηριότητας των συνεταιρισμών, αφού, βέβαια, λάμβαναν υπόψη και τη γνώμη των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης.

Ως και το 1980 το σύστημα αγροτικής πίστης λειτουργούσε στα πλαίσια που περιγράφηκαν προηγουμένως και η Εθνική Τράπεζα έπαιζε τον κυρίαρχο ρόλο, με βάση τις προτεραιότητες και τους στόχους των πενταετών και ετήσιων προγραμμάτων οικονομικής ανάπτυξης. Βέβαια από το 1947 μέχρι το 1980 σημειώθηκαν οι εξής βασικές αλλαγές:

- a) Κατάργηση του OSZH και χρηματοδότηση των πιστωτικών συνεταιρισμών κατευθείαν από την Εθνική Τράπεζα.

β) Διάκριση των δανείων σε βραχύχρονα και επενδυτικά. Τα τελευταία ανέλαβε η ιδρυθείσα γι' αυτό το σκοπό Αγροτική και Συνεταιριστική Τράπεζα.

γ) Κατάργηση το 1954 της Αγροτικής και Συνεταιριστικής Τράπεζας και ανάθεση της δανειοδότησης των κρατικών αγροκτημάτων στην Ουγγρική Τράπεζα Επενδύσεων.

δ) Εκ νέου ανάθεση (1972) των μεγάλων αγροκτημάτων (συνεταιριστικών και κρατικών) στην Εθνική Τράπεζα.

Η περίοδος από το 1980 ως και το 1985 μπορεί να θεωρηθεί επαναστατική στο χρηματοπιστωτικό σύστημα της Ουγγαρίας. Με το "νόμο των Τραπεζών" δημιουργήθηκε ένα τραπεζικό σύστημα δύο επιπέδων:

- Εμπορικές Τράπεζες σε ανταγωνιστικό περιβάλλον.
- Η Εθνική Τράπεζα, που συνεχίζει να παίζει το ρόλο της κεντρικής και το ρυθμιστή των Εμπορικών Τραπεζών.

Η υλοποίηση του "νόμου των Τραπεζών" αρχίζει το 1986, με τη μερική ανεξαρτητοποίηση τμημάτων και διευθύνσεων της Εθνικής Τράπεζας, που στις αρχές του 1987 μετατρέπονται σε αυτόνομες και ανεξάρτητες Εμπορικές Τράπεζες.

1.3 Η Εθνική Πιστωτική και Εμπορική Τράπεζα

Στο χώρο της αγροτικής οικονομίας η πλέον σημαντική είναι η Εθνική Πιστωτική και Εμπορική Τράπεζα και στη βιομηχανία η Ουγγρική Πιστωτική Τράπεζα. Οι τράπεζες έχουν πλέον χαρακτηριστικό γνώρισμα τη συμμετοχή του κράτους κατά 80% και των επιχειρήσεων κατά το υπόλοιπο, σε αντίθεση με το προ του 1986 καθεστώς, όπου οι τράπεζες ήταν 100% κρατικές.

Οι Εμπορικές Τράπεζες, όπως προαναφέρθηκε, δρούν σε ανταγωνιστικό περιβάλλον και δέχονται καταθέσεις από επιχειρήσεις, ενώ οι τελευταίες έχουν δικαίωμα επιλογής μιας μόνο Εμπορικής Τράπεζας. Τα φυσικά πρόσωπα δεν έχουν δικαίωμα καταθέσεων σε Εμπορικές Τράπεζες αλλά μόνο στο Κρατικό Ταμειυτήριο και στους πιστωτικούς συνεταιρισμούς.

Με τη νέα, λοιπόν, νομοθεσία (1985), εκτός από την Εθνική Τράπεζα, (αποκλειστικός δανειοδότης της οικονομίας) δημιουργήθηκαν και άλλες τράπεζες. Οι πιστωτικοί συνεταιρισμοί και οι αγροτικές επιχειρήσεις έχουν δικαίωμα δανειοδότησης, τόσο από την Εθνική Τράπεζα, όσο και από την Κρατική Αναπτυξιακή Τράπεζα και από την Τράπεζα Εξωτερικού Εμπορίου. Στο 6ο πενταετές πρόγραμμα, το δικαίωμα δανειοδότησης των πιστωτικών συνεταιρισμών επεκτάθηκε στις Αγροτικές Επιχειρήσεις και στη Διεθνή Τράπεζα Κεντρικής Ευρώπης (CIB).

Στο σύστημα αγροτικής πίστης της χώρας θα πρέπει να περιληφθούν τα Συνεταιριστικά Ταμεία Αμοιβαίας Βοήθειας, που, χωρίς να είναι πιστωτικά ιδρύματα, ασκούν δραστηριότητες παραπλήσιες των τραπεζών. Δηλαδή, κατά κύριο λόγο, προμηθεύουν τους πιστωτικούς συνεταιρισμούς με κεφάλαια κίνησης και, σε περιορισμένες περιπτώσεις, με επενδυτικά κεφάλαια.

Η Εθνική Τράπεζα συνεχίζει να χρηματοδοτεί την οικονομία σε μεγάλο ποσοστό (70% το 1984). Προβλέπεται ότι το ποσοστό αυτό βαθμιαία θα μειωθεί υπέρ των άλλων τραπεζών.

Συμπερασματικά μπορεί να υποστηριχθεί ότι σήμερα η ουγγρική αγροτική οικονομία μπορεί να χρηματοδοτηθεί από πολλές πηγές, όπως συμβαίνει και στις υπόλοιπες Δυτικές χώρες, και υπάρχει στόχος δημιουργίας ανταγωνιστικού περιβάλλοντος, με κάποια υποτυπώδη έννοια δημιουργίας αγοράς δανείων.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Α. ΧΑΤΖΗΑΝΤΩΝΙΟΥ, Συστήματα Αγροτικής Πίστης στο Διεθνή χώρο, ΑΤΕ, Αθήνα 1990
2. Κέρδος / FINANCIAL TIMES, Οι Τράπεζες του Κόσμου χωρίς σύνορα, 27, 7. 88

2. ΠΟΛΩΝΙΑ

2.1 Η άσκηση της αγροτικής πίστης στην Πολωνία

Ο αποκλειστικός φορέας άσκησης της αγροτικής πίστης στην Πολωνία είναι η Τράπεζα Οικονομίας Τροφίμων, που προήλθε από τη συγχώνευση της Αγροτικής Τράπεζας και της Κεντρικής Ένωσης Αποταμιευτικών και Πιστωτικών Συνεταιριστικών Τραπεζών.

2.2 Η Τράπεζα Οικονομίας Τροφίμων

Η Τράπεζα Οικονομίας Τροφίμων είναι μικτός κρατικός - συνεταιριστικός οργανισμός και έχει δίκτυο 49 Συνεταιριστικών Τραπεζών νομαρχιακού επιπέδου. Σ'ολόκληρη τη χώρα υπάρχει δίκτυο υποκαταστημάτων και Ταμείων, που σκοπό έχουν τη χρηματοδότηση των αγροτών και τη συλλογή των αποταμιεύσεων τους.

Η Τράπεζα, μεταξύ των άλλων, αποσκοπεί στην πραγματοποίηση της γεωργικής πολιτικής της χώρας, που σε γενικές γραμμές είναι:

- Η προσπάθεια εξίσωσης του αγροτικού εισοδήματος με το αστικό.
- Η επίτευξη αυτάρκειας σε γεωργικά προϊόντα.
- Η βελτίωση γεωργικού εμπορίου με τις χώρες COMECON.
- Η δημιουργία εκμεταλλεύσεων σε οικονομικά μεγέθη.

Η υλοποίηση της αγροτικής πίστης και της αγροτικής πολιτικής γενικότερα βασίζεται στην αρχή της ίσης μεταχείρισης όλων των μορφών ιδιοκτησίας, δηλ. κρατική, συνεταιριστική ή ιδιωτική.

2.3 Τύποι Συνεταιριστικών Τραπεζών

Υπάρχουν δύο τύποι Συνεταιριστικών τραπεζών στην Πολωνία.

- Οι Αγροτικές Συνεταιριστικές Τράπεζες, που δημιουργήθηκαν για τη χρηματοδοτική εξυπηρέτηση των ιδιωτών αγροτών, μελών αγροτικών συνεταιρισμών και γενικά κατοίκων αγροτικών περιοχών.
- Οι Βιοτεχνικές Συνεταιριστικές Τράπεζες, που εξυπηρετούν παρόμοιους σκοπούς όπως οι προηγούμενες, αλλά σε κατοίκους πόλεων, όπως βιοτέχνες, ιδιώτες εμπόρους, ελεύθερους επαγγελματίες κλπ.

Η Τράπεζα Οικονομίας Τροφίμων είναι η μητέρα Τράπεζα όλων των Συνεταιριστικών Τραπεζών. Η δικαιοδοσία της σε θέματα χρηματοδότησης ελέγχου κλπ. ρυθμίζεται από το σχετικό νόμο για τους Συνεταιρισμούς και τις Ενώσεις. Τα κεφάλαιά της αποτελούνται από μετοχές, που έχουν οι Συνεταιριστικές Τράπεζες και το Δημόσιο.

Η γεωγραφική κατανομή των Συνεταιριστικών Τραπεζών είναι ανάλογη με τη διοικητική διαίρεση της χώρας, που σημαίνει ότι υπάρχει ή τράπεζα ή υποκατάστημα ή ταμείο (θυρίδα) σε κάθε σημαντικό χωριό που έχει έδρα μία αγροτική κοινότητα.

Το 1978 λειτουργούσαν περίπου 1.578 τράπεζες, 518 υποκαταστήματα και 2.770 ταμεία (θυρίδες).

Σε κάθε Συνεταιριστική Τράπεζα υπάρχουν οι εξής διευθύνσεις:

- Χορηγήσεις
- Περιουσίας
- Αποταμιεύσεις
- Συμπληρωστικό γραφείο
- Λογιστήριο
- Ταμείο
- Οργάνωση και Αυτοδιοίκηση.

Η διεύθυνση χορηγήσεων ασκεί καθήκοντα που σχέση έχουν με τη δανειοδότηση και τη ρευστοποίηση.

Η διεύθυνση περιουσίας ασχολείται με τις πωλήσεις κρατικών γαιών και ενεργεί ως ενδιάμεσος στις αγοραπωλησίες μεταξύ των αγροτών.

Η διεύθυνση οργάνωσης και αυτοδιοίκησης, εκτός από τις συνηθισμένες εργασίες προετοιμασίας του Διοικητικού Συμβουλίου, αναλαμβάνει δραστηριότητες κοινωνικού, εκπαιδευτικού και πολιτιστικού περιεχομένου.

Οι Συνεταιριστικές Τράπεζες είναι συνεταιρισμοί, με την έννοια ότι είναι ενώσεις προσώπων και ταυτόχρονα συνεταιριστικές επιχειρήσεις και έτσι έχουν κοινά χαρακτηριστικά με τις κρατικές επιχειρήσεις. Όμως οι τελευταίες ιδρύονται μετά από κάποια κρατική απόφαση και τα κεφάλαιά τους προέρχονται από τον κρατικό προϋπολογισμό.

Μία Συνεταιριστική Τράπεζα, στην Πολωνία, είναι εθελουσία ένωση προσώπων και τα μέλη απολαμβάνουν πλήρους ελευθερίας στην εγγραφή ή διαγραφή τους. Εάν σε κάποια περιοχή δεν υπάρχει Συνεταιριστική Τράπεζα, τουλάχιστον 10 άτομα μπορούν να ιδρύσουν τράπεζα. Τα ιδρυτικά μέλη με τις εισφορές τους δημιουργούν το απαιτούμενο εταιρικό κεφάλαιο.

Σημειώνεται ότι υπάρχει το σύστημα της αυτοδιοίκησης, με την έννοια του συλλογικού ελέγχου. Οχι μόνο το Διοικητικό Συμβούλιο ή ο Διευθύνων Σύμβουλος ασκούν διοίκηση, αλλά κάθε μέλος της Συνεταιριστικής Τράπεζας, άμεσα ή έμμεσα, συμμετέχοντας στις Γενικές Συνελεύσεις.

Σε αντίθεση με τις κρατικές επιχειρήσεις της Πολωνίας, που τα κέρδη τους είναι έσοδα του κρατικού προϋπολογισμού, ενώ οι ζημιές τους καλύπτονται από το Δημόσιο, οι Συνεταιριστικές Τράπεζες έχουν σχετική αυτονομία στη διαχείριση του πλεονάσματός τους. Συνήθως ένα μέρος αφαιρείται ως φόρος και το υπόλοιπο διανέμεται σύμφωνα με τις οδηγίες της Τράπεζας Οικονομίας Τροφίμων. Σημειώνεται, όμως, ότι ένα μέρος των κερδών των Συνεταιριστικών Τραπεζών διατίθεται από το Διοικητικό Συμβούλιο για κοινωνικούς σκοπούς.

Στις περιπτώσεις ζημιολόγων χρήσεων, οι Συνεταιριστικές Τράπεζες χρησιμοποιούν τα αποθεματικά τους για την κάλυψη των ζημιών. Αν τα αποθεματικά δεν επαρκούν, μπορεί να γίνει μείωση του μετοχικού κεφαλαίου. Υπάρχουν παρόμοιοι μηχανισμοί κάλυψης ζημιών με τις Συνεταιριστικές Αγροτικές Τράπεζες τύπου Raiffeisen. Συγκεκριμένα, σχηματίζεται από τα κέρδη τους ένα αποθεματικό, που ονομάζεται Ταμείο Ανάπτυξης και αυτό μπορεί περιπτώσιακά να καλύπτει ζημιές Συνεταιριστικών Τραπεζών.

Όπως αναφέρθηκε προηγουμένως, η ίδρυση μιας Συνεταιριστικής Τράπεζας στην Πολωνία αποσκοπεί στην κάλυψη ενός κενού. Τα ιδρυτικά μέλη συντάσσουν και υπογράφουν ένα καταστατικό και εκλέγουν το Συμβούλιο, το οποίο με τη σειρά του εκλέγει το Διοικητικό Συμβούλιο. Το καταστατικό εγκρίνεται στη συνέχεια από τον Πρόεδρο της Τράπεζας Οικονομίας Τροφίμων και η τράπεζα εγγράφεται στο βιβλίο των Συνεταιριστικών Οργανισμών.

Η αυτοδιαχείριση της Συνεταιριστικής Τράπεζας πραγματοποιείται από τα εξής αυτοδιοικούμενα σώματα:

- τη Γενική Συνέλευση των μελών
- το Συμβούλιο
- το Διοικητικό Συμβούλιο
- τις Επιτροπές Μελών
- τις Συναντήσεις Μελών.

Ο Διευθυντής της Συνεταιριστικής Τράπεζας διορίζεται από τον Πρόεδρο της Τράπεζας Οικονομίας Τροφίμων, μετά από συνεννόηση με το Διοικητικό Συμβούλιό της.

Τα βασικά καθήκοντα μιας Συνεταιριστικής Τράπεζας στην Πολωνία είναι:

- Η χορήγηση πιστώσεων για επενδυτικούς σκοπούς και για κεφάλαια κίνησης στους αγρότες, στους μικρούς επιχειρηματίες και μικρής έκτασης βιομηχανίες και στο εμπόριο.
- Η χρηματοδότηση μικρών ομάδων γεωργών, αγροτικών εταιρειών και ενώσεων, καθώς και δανειοδότηση για κοινή καλλιέργεια γής.
- Η διαίτησία στις αγοραπωλησίες κρατικών ιδιοκτησιών.
- Η συλλογή αποταμιεύσεων από το κοινό.
- Η διατήρηση λογαριασμών από τις πωλήσεις αγροτικών προϊόντων των παραγωγών, διότι αυτό έχει σχέση με τον υπολογισμό των συντάξεών τους.
- Η άσκηση πολιτιστικών δραστηριοτήτων, εντός του χώρου της δικαιοδοσίας τους.

Από τη μέχρι τώρα ανάλυση της άσκησης της αγροτικής πίστης στην Πολωνία, προκύπτει η σαφής κατεύθυνση στην παραγωγή τροφίμων, εξ ου και η ονομασία της τράπεζας, λόγω των επισιτιστικών αναγκών που αντιμετωπίζει η χώρα. Πρέπει να σημειωθεί ότι Αγροτικές Συνεταιριστικές Τράπεζες είναι οργανισμοί για την εφαρμογή της κρατικής γεωργικής πολιτικής, η οποία δίνει μεγάλη έμφαση στην αύξηση της παραγωγής αγροτικών προϊόντων και ιδίως στη συνεργασία των ιδιωτικών εκμεταλλεύσεων με κοινωνικοποιημένες φάρμες.

Προτεραιότητα για τη χορήγηση αγροτικής πίστης δίνεται κατά σειρά σε ενώσεις αγροτών, σε εξειδικευμένες ιδιωτικές φάρμες και στις εκμεταλλεύσεις που αυξάνουν την παραγωγή τους.

Οι Συνεταιριστικές Τράπεζες επίσης παίζουν σημαντικό ρόλο στη συγκέντρωση της αγροτικής γης και ιδιαίτερα στη διάθεση αγροκτημάτων του Κρατικού Ταμείου Γης (State Land Fund).

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Σ. Β. ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΓΙΟΥ, Ανάλυση Κατάστασης αγροτικής οικονομίας Γιουγκοσλαβίας 1984, Ελληνική Πρεσβεία Βαρσοβίας, 1985
2. Α. ΧΑΤΖΗΑΝΤΩΝΙΟΥ, Συστήματα Αγροτικής Πόσης στο διεθνή χώρο, ΑΤΕ, Αθήνα 1990.

3. ΓΙΟΥΓΚΟΣΛΑΒΙΑ

3.1 Η άσκηση της αγροτικής πίστης στην Γιουγκοσλαβία

Η Agrobanka

Σε κάθε δημοκρατία της Γιουγκοσλαβίας υπάρχει μία εξειδικευμένη Αγροτική Τράπεζα, που χρηματοδοτεί τον τομέα. Στη Σερβία η Agrobank, είναι η πλέον σημαντική της χώρας και είναι η μοναδική εξειδικευμένη Συνεταιριστική Τράπεζα που χρηματοδοτεί όσους οργανισμούς της χώρας δεν μπορούν να δανειοδοτηθούν από άλλες τράπεζες. Το σύστημα αυτοδιαχείρισης της Γιουγκοσλαβίας επιτρέπει στον κάθε οργανισμό να καταρτίζει το δικό του αναπτυξιακό πρόγραμμα, που το υποβάλλει στη συνέχεια στην Agrobanka, προκειμένου να χρηματοδοτηθούν οι προβλεπόμενες επενδύσεις. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι η Agrobanka διαθέτει υπηρεσίες που συνδράμουν στην κατάρτιση επενδυτικών προγραμμάτων, στην περίπτωση που οι ενδιαφερόμενοι οργανισμοί δηλώνουν αδυναμία.

Η Agrobanka, όπως προαναφέρθηκε, παρόλο που είναι η Αγροτική Τράπεζα της Σερβίας, εξυπηρετεί το σύνολο της χώρας, τόσο σε αγροτικές πιστώσεις, όσο και στο σύστημα καταθέσεων. Ιδρύθηκε από περίπου 400 οργανισμούς συλλογικής εργασίας και αγροτικούς συνεταιρισμούς. Χαρακτηριστικό γνώρισμα αυτής της τράπεζας, σε αντιδιαστολή τόσο με τις υπόλοιπες Αγροτικές Τράπεζες των σοσιαλιστικών χωρών, όσο και των άλλων καπιταλιστικά αναπτυγμένων, είναι ότι έχει το εξής πρωτότυπο σχέδιο προγράμματος αξιοποίησης, αλλά και προσέλκυσης καταθέσεων.

Κάθε καταθέτης, έχει δυνατότητα να επιλέγει το πρόγραμμα στο οποίο θα κατευθυνθεί η κατάθεσή του. Το σύστημα αυτό μπορεί να συγκριθεί με το Στεγαστικό Ταμειυτήριο, που εφαρμόζεται στη χώρα μας. Στη Γιουγκοσλαβία αυτό το σύστημα αγροτικής πίστης απευθύνεται κυρίως στους μετανάστες, οι οποίοι γνωρίζουν προκαταβολικά ότι καταθέτοντας τις οικονομίες τους και μάλιστα με ειδικούς όρους σε συνάλλαγμα, θα μπορούν με την επιστροφή τους στην πατρίδα να προβούν σε κάποια σημαντική επένδυση στο γεωργικό τομέα. Οι στόχοι αυτού του προγράμματος καταθέσεων είναι πολλαπλοί. Καλλιεργείται σε αυξανόμενο βαθμό η επιθυμία παλιννόστησης στην πατρίδα, δημιουργείται κίνητρο για όσο το δυνατόν μεγαλύτερη ροπή των μεταναστών προς αποταμίευση και καταθέσεις στην Agrobanka κλπ.

Η Agrobanka ενισχύει την περιφερειακή ανάπτυξη και μέσα σ'αυτά τα πλαίσια υποστηρίζει τη δημιουργία μικρών επιχειρήσεων, κυρίως παροχής υπηρεσιών απαραίτητων στα χωριά, όπως διάφορα συνεργεία επισκευής οικιακών συσκευών, γεωργικών μηχανημάτων, επισκευής αυτοκινήτων και τρακτέρ, αρτοποιεία, ραφεία, κομμωτήρια, καταστήματα πώλησης ειδών ευρείας κατανάλωσης κλπ. Και πάλι το πρόγραμμα αυτό της δημιουργίας μικροεπιχειρήσεων εντάσσεται στην προσέλκυση καταθέσεων σε συνάλλαγμα μεταναστών.

Σύμφωνα με στοιχεία της Agrobanka, το 94% των καλλιεργήσιμων κλήρων ανήκει σε ιδιώτες με δικαίωμα ιδιοκτησίας ως 100 στρέμματα. Βέβαια στις έντονα γεωργικές περιοχές της χώρας (Σλοβενία και Κροατία), το δικαίωμα ιδιοκτησίας φθάνει ως τα 200 στρέμματα, ενώ στις ορεινές και μειονεκτικές περιοχές το ιδιοκτησιακό δικαίωμα κυμαίνεται από 350 ως 420 στρέμματα. Εκείνο που έχει σημασία είναι ότι ο μέσος όρος του ιδιωτικού κλήρου φθάνει τα 34 στρέμματα.

Ο σχεδιασμός της αγροτικής πολιτικής είναι στην αρμοδιότητα του Υπουργείου Γεωργίας και η υλοποίηση της πολιτικής αυτής γίνεται μέσω του Ινστιτούτου Προγραμματισμού Γενικής Ανάπτυξης, με ειδικό γεωργικό τμήμα, που εποπτεύει τα Οικονομικά Επιμελητήρια και την Ομοσπονδία Συνεταιρισμών στα θέματα αγροτικής οικονομίας. Δηλαδή, η υλοποίηση της αγροτικής πολιτικής δεν έχει άμεση σχέση με το σύστημα αγροτικής πίστης. Υπάρχει ο κεντρικός σχεδιασμός της αγροτικής πολιτικής και η εφαρμογή της δεν έχει έντονα την ανάγκη της χρησιμοποίησης του συστήματος αγροτικής πίστης.

Σε κάθε δημοκρατία της χώρας, το συνεταιριστικό κίνημα έχει δημιουργήσει τις δικές του Συνεταιριστικές Αγροτικές Τράπεζες. Αυτό σημαίνει ότι στις διεθνείς τους συναλλαγές οι συνεταιρισμοί αναθέτουν το κλείσιμο των συμφωνιών τους σε τράπεζες.

Συμπερασματικά, θα μπορούσε να υποστηριχθεί ότι το σύστημα αγροτικής πίστης στη Γιουγκοσλαβία δεν είναι αρκετά αναπτυγμένο και ούτε υπάρχει συντονισμός ή κεντρικός σχεδιασμός. Απλούστατα η εξυπηρέτηση και η υλοποίηση της αγροτικής πολιτικής γίνεται με άλλα μέσα.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. ΓΕΩΡ. ΔΟΥΔΟΥΜΗΣ, Εμπορικός Σύμβουλος στο Βελγρώδε, Ετήσια Έκθεση για τις οικονομικές σχέσεις στη Γιουγκοσλαβία, Βελγρώδε 1985.
2. Α. ΧΑΤΖΗΑΝΤΩΝΙΟΥ, Συστήματα Αγροτικής πίστης στο διεθνή χώρο, ΑΤΕ, Αθήνα 1990.
3. ΛΟΥΚΙΑΝΟΣ ΚΑΡΩΝΗΣ, Εμπορικός Σύμβουλος στο Βελγρώδε, περιγραφή αρμοδιοτήτων ή προσφορών της Αγροτικής Τράπεζας της Γιουγκοσλαβίας, Βελγρώδε 1988.

4. ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ

4.1 Η άσκηση της αγροτικής πίστης στην Βουλγαρία

Το ακαθάριστο αγροτικό προϊόν στη Βουλγαρία, όσον αφορά στη γεωργία, κτηνοτροφία και επεξεργασία τροφίμων, παράγεται από τις κρατικές αγροτοβιομηχανικές ενώσεις, σε ποσοστό περίπου 80%, ενώ το υπόλοιπο ποσοστό παράγεται από ιδιωτικούς συνεταιρισμούς. Ως και το 1986, η χρηματοδότηση αυτών των αγροτοβιομηχανικών ενώσεων γινόταν από τη Λαϊκή Τράπεζα της Βουλγαρίας, με επιτόκια μικρότερα της εκατοστιαίας μονάδας.

Η "περεστρόικα" της βουλγαρικής οικονομίας, δηλαδή, η αυτοχρηματοδότηση και η αυτοδιαχείριση των κρατικών οργανισμών και επιχειρήσεων, επέβαλε την ίδρυση 7 εξειδικευμένων τραπεζών, μία από τις οποίες είναι η Αγροτική και Συνεταιριστική Τράπεζα, με έδρα τη Φιλιππούπολη. Δυστυχώς, ως σήμερα η δραστηριότητα αυτών των νέων τραπεζών δεν έχει αναπτυχθεί πλήρως. Ειδικότερα για την αγροτική πίστη, που ασκείται από την Αγροτική και Συνεταιριστική Τράπεζα, συνεχίζει να υπάρχει κρατική επιδότηση, η οποία όμως, όπως έχει επίσημα ανακοινωθεί, θα μειώνεται σταδιακά.

Η Βουλγαρία, αν και χώρα κατευθυνόμενης οικονομίας, δεν έχει αναπτυγμένο συνεταιριστικό κίνημα, το οποίο υστερεί έναντι των άλλων σοσιαλιστικών χωρών, με συνέπεια την υποανάπτυξη της αγροτικής πίστης.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

*A. ΧΑΤΖΗΑΝΤΩΝΙΟΥ, Συστήματα Αγροτικής Πίστης
στο διεθνή χώρο, ΑΤΕ, Αθήνα 1990.*

Συμπεράσματα για τα συστήματα αγροτικής πίστης στις ανατολικές χώρες

Αν και οι εξεταζόμενες χώρες στον τομέα της αγροτικής πίστης ανήκουν σ'ένα κατά το μάλλον ή ήττον, ομοιόμορφο σοσιαλιστικό χώρο, δεν μπορεί να υποστηριχθεί ότι υπάρχει κάποιος κοινός παρονομαστής στην άσκηση της αγροτικής πίστης.

Βέβαια, κοινοί στόχοι, όπως προαναφέρθηκε στην εισαγωγή αυτού του κεφαλαίου, υπάρχουν και αναφέρονται στη δημιουργία των προϋποθέσεων για την παραγωγή των τροφίμων.

Το συνεταιριστικό κίνημα χρησιμοποιήθηκε ως σήμερα περισσότερο για τη διοικητική κατανομή των πιστώσεων και την εφαρμογή του προγράμματος παρά για τη δημιουργία του πνεύματος της αυτοδιαχείρισης. Δεν είναι λίγες οι περιπτώσεις που οι συνεταιρισμοί θεωρούν την πιστοδότηση προς τη γεωργία ως μορφή επιδότησης χωρίς υποχρέωση επιστροφής των κεφαλαίων.

Εδώ θα πρέπει να παρατηρήσουμε ότι το ελληνικό συνεταιριστικό κίνημα και το αντίστοιχο των σοσιαλιστικών χωρών φαίνεται να έχουν βίους παράλληλους.

Η επιθυμία για αλλαγές στο τραπεζικό σύστημα των χωρών είναι εμφανείς, ίσως με πρωτοπορία της Ουγγαρίας. Βέβαια, υπάρχουν και χώρες, όπως η γειτονική μας Βουλγαρία, που μόλις τώρα αρχίζουν να σκέφτονται την οργάνωση της αγροτικής πίστης σε τραπεζική βάση. Στο βαθμό που θα προχωρήσει η ανασυγκρότηση της οικονομίας στη μητρόπολη του σοσιαλιστικού κινήματος, δηλαδή την ΕΣΣΔ, θα γίνει ανάλογη και η εξέλιξη στο τραπεζικό σύστημα. Η εξέλιξη αυτή θα έχει στόχο τη δημιουργία ανταγωνιστικών συνθηκών προσφοράς τραπεζικών εργασιών. Η αγροτική πίστη θα συνεχίσει να είναι μέρος του τραπεζικού συστήματος. Σε μερικές χώρες θα είναι σημαντική, ενώ σε άλλες λιγότερο σημαντική. Όσο για τα επιτόκια, θα καθορίζονται διοικητικά και δεν μπορεί κανείς να αναφέρεται σε ειδική μεταχείριση του αγροτικού τομέα. Η πρόθεση της κεντρικής διοίκησης για την ευνοϊκή μεταχείριση στη δανειοδότηση του αγροτικού τομέα θα είναι ορατή από τη στιγμή που θα λειτουργήσει ο ανταγωνισμός στις τράπεζες.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. ΧΡ.ΒΑΚΑΚΗΣ - Π.ΓΡΕΒΕΝΙΤΗΣ, Η πιστοδότηση της ελληνικής γεωργίας, ΑΤΕ, Διεύθυνση μελετών και προγραμματισμού, Αθήνα 1980.
2. ΓΕΩΡ.ΓΡΑΜΜΑΤΟΠΟΥΛΟΣ, Η αγροτική πίστη στην Δυτ.Ευρώπη και στην Ελλάδα, Αθήνα 1964.
3. ΝΙΚΟΣ ΔΗΜΟΥ, Η αγροτική πίστη στην Ελλάδα και η άσκησή της από την Αγροτική Τράπεζα της Ελλάδας, Αγροτικές Συνεταιριστικές Εκδόσεις, Θεσσαλονίκη 1984.
4. Κ.ΔΑΛΙΑΝΗΣ, Η αγροτική πίστη στις αναπτυγμένες χώρες, ΑΤΕ, αδημοσίευτη εργασία, Αθήνα 1976.
5. Γ.ΔΑΣΚΑΛΑΚΗΣ, Γενικά στοιχεία αγροτικής πίστης, ΕΛΚΕΠΑ, εισήγηση, Αθήνα 1984.
6. Π.Ι.ΚΑΝΕΛΛΟΠΟΥΛΟΣ, Το δικαίωμα ελεύθερης παροχής υπηρεσιών στην κοινότητα, Δελτίο Ένωσης Ελληνικών Τραπεζών, τεύχος 14, Αθήνα 1987.
7. Ν.ΚΟΛΥΜΒΑΣ, Αγροτική πίστη και πιστωτικοί συνεταιρισμοί στα πλαίσια της ΕΟΚ, Ο.Τ., Αθήνα 26-1-84.
8. Β.ΜΑΝΙΑΤΗ - ΛΑΜΠΡΟΠΟΥΛΟΥ, Η αγροτική πίστη στις χώρες της ΕΟΚ, Διεύθυνση Μελετών και Προγραμματισμού, αδημοσίευτη εργασία, Αθήνα 1980.
9. Ν.Κ.ΜΠΑΛΤΑΣ, Η αγροτική πίστη στην Ελλάδα και στις άλλες χώρες της ΕΟΚ, ΑΣΟΕΕ, Κέντρο Οικονομικής Έρευνας, εισήγηση σεμιναρίου, Αθήνα 1988.
10. ΕΚΘΕΣΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΜΟΡΦΩΣΗ ΚΑΙ ΤΟΝ ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟ ΤΟΥ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ, ΕΠΙΚΑΙΡΑ ΘΕΜΑΤΑ αρ.5, Ένωσης Ελληνικών Τραπεζών, Αθήνα 1987.
11. YOON PARK and JACK SWICK, Διεθνής Τραπεζική θεωρία και Πρακτική, Ένωση Ελληνικών Τραπεζών, εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα 1988.

12. ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΚΥΡΟΣ, Το τραπεζικό σύστημα στη Δυτ.Γερμανία και Γαλλία, Οικονομικός Ταχυδρόμος 31.10.85, Αθήνα 1985.
13. ΕΠΙΛΟΓΗ, Τα τραπεζικά συστήματα των χωρών-μελών της ΕΟΚ - Δυτ.Γερμανία, Αθήνα Οκτώβριος 1981.
14. Α.ΧΑΤΖΗΑΝΤΩΝΙΟΥ, Συστήματα αγροτικής πίστης στο διεθνή χώρο, ΑΤΕ, Αθήνα 1990.
15. Μελέτες για την αγροτική οικονομία, ΑΤΕ, Αθήνα 1990.
16. ΕΠΙΛΟΓΗ, Το τραπεζικό σύστημα της Ολλανδίας, Αθήνα Νοέμβριος 1981.
17. Γ.ΑΠΟΣΤΟΛΟΠΟΥΛΟΣ, Ειδικά θέματα χρηματοδότησης, Τόμος Α, Εκδόσεις Σμπίλια, Αθήνα 1989.
18. Γ.ΚΑΡΑΘΑΝΑΣΗΣ, Ειδικά θέματα χρηματοδότησης, Τόμος Β, Εκδόσεις Σμπίλια, Αθήνα 1989.
19. EXPRESS, Σημαντικές αλλαγές στην Ελβετική Τραπεζική αγορά, 1.2.87.
20. Σ.Β.ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ, Ανάλυση Κατάστασης αγροτικής οικονομίας Πολωνίας 1984, Ελληνική Πρεσβεία Βαρσοβίας, 1985.
21. ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΟΥΔΟΥΜΗΣ, Εμπορικός Σύμβουλος στο Βελιγράδι, Ετήσια έκθεση για τις οικονομικές εξελίξεις στη Γιουγκοσλαβία, Βελιγράδι 1985.
22. ΛΟΥΚΙΑΝΟΣ ΚΑΡΩΝΗΣ, Εμπορικός Σύμβουλος στο Βελιγράδι, περιγραφή αρμοδιοτήτων και προσφορών της Αγροτικής Τράπεζας της Γιουγκοσλαβίας, Βελιγράδι 1988.